

หมวด 2
ฝากทรัพย์

บทที่ 1

ลักษณะทั่วไปของสัญญาฝากทรัพย์

ฝากทรัพย์เป็นเอกเทศสัญญาลักษณะหนึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ในลักษณะ 10 ตั้งแต่มาตรา 657-679

มาตรา 657 “อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ฝากส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้”

จากบทบัญญัติมาตรา 657 สัญญาฝากทรัพย์มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. สัญญาฝากทรัพย์เป็นสัญญาประเภทสมบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สิน
2. วัตถุประสงค์ในสัญญาฝากทรัพย์ต้องเป็นทรัพย์สิน
3. ผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้
4. สัญญาฝากทรัพย์อาจเป็นสัญญาที่มีค่าตอบแทนได้

1. สัญญาฝากทรัพย์เป็นสัญญาประเภทสมบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สิน

คือผู้ฝากจะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับฝาก เช่น เดียวกันสัญญายืมการส่งมอบนั้นอาจจะส่งมอบโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้ ให้ทรัพย์สินที่ฝากนั้นอยู่ในความครอบครองของผู้รับฝาก

คำพิพากษาฎีกาที่ 1468-1487/2526 โจทก์ซื้อปุ๋ยจากจำเลยส่งมอบปุ๋ยให้โจทก์ตรวจรับตามจำนวนและคุณภาพถูกต้องแล้ว การที่จำเลยเก็บรักษาปุ๋ยไว้ ณ โกดังของจำเลยเพื่อรอจ่ายให้แก่ผู้รับตามใบสั่งจ่ายปุ๋ยของโจทก์เป็นคราว ๆ จนกว่าจะครบจำนวน ถือได้ว่าจำเลยรับฝากปุ๋ยของโจทก์ไว้ จำเลยจะต้องคืนให้แก่โจทก์หรือจ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งถือใบสั่งจ่ายของโจทก์ตามข้อตกลง การที่จำเลยจ่ายปุ๋ยให้แก่ผู้ถือใบสั่งจ่ายซึ่งลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายและตราของโจทก์ที่ประทับเป็นของปลอม ถือได้ว่าจำเลยจ่ายปุ๋ยให้แก่ผู้อื่นผิดไปจากข้อตกลง จำเลยจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

การเข้าครอบครองของผู้รับฝากนั้นมีข้อสังเกตดังนี้

1.1 อาจให้บุคคลอื่นครอบครองแทนก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1861/2522 พนักงานของภัตตาคารรับรถยนต์และกุญแจจากผู้มากินอาหารในภัตตาคารขับรถไปจอดที่จอดรถ ซึ่งเป็นถนนสาธารณะหน้าภัตตาคารแล้วเก็บกุญแจไว้ที่แผงเก็บกุญแจรถ มีใบรับฝากให้โจทก์ไว้ โจทก์กินอาหารแล้วออกมารถหายไปแล้ว เป็นการฝากทรัพย์สิน ไม่ได้ความว่าจำเลยใช้ความระมัดระวังเสมือนการเก็บรักษาของจำเลยเอง จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ราคาแก่โจทก์

1.2 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ฝากยังเป็นของผู้ฝาก การส่งมอบทรัพย์สินไม่ว่าโดยตรงหรือโดยปริยาย ถือว่าทรัพย์สินมาอยู่ในความครอบครองของผู้รับฝากทรัพย์สินหากผู้รับฝากมีเจตนาทุจริตเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของบุคคลที่ 3 เช่น เอาทรัพย์สินที่รับฝากไปขาย หรือนำเอาไปไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือให้แก่บุคคลอื่นย่อมมีความผิดฐานยกทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352,353

คำพิพากษาฎีกาที่ 2711/2529 ผู้รับฝากมีหน้าที่จะต้องคืนทรัพย์สินที่รับฝากแก่ผู้ฝาก ผู้รับฝากจะนำทรัพย์สินออกใช้สอยหรือมอบให้ผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ฝากหาได้ไม่ การฝากข้าวซึ่งเป็นสังกะทรัพย์นั้น หากผู้รับฝากยกเอาข้าวไปโดยทุจริต ไม่สามารถส่งคืนข้าวที่รับฝากไว้ให้แก่ผู้ฝากได้ผู้รับฝากอาจต้องคืนข้าวชนิดและประเภทเดียวกันให้แก่ผู้ฝาก ก็เป็นเรื่องของการชำระหนี้ในทางแพ่งเท่านั้น หากมีผลให้ผู้รับฝากพ้นความรับผิดชอบยกออกในทางอาญาไม่

2. วัตถุประสงค์สัญญาฝากทรัพย์สินต้องเป็นทรัพย์สิน

มาตรา 657 ใช้คำว่า “ทรัพย์สิน” ซึ่งมาตรา 99 “ทรัพย์สินนั้น ท่านหมายรวมทั้งทรัพย์สินทั้งวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาได้และถือเอาได้” ดังนั้นโดยหลักแล้วไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์สังหาริมทรัพย์ จะมีรูปร่างหรือไม่ก็ตาม ก็เป็นวัตถุประสงค์สัญญาฝากทรัพย์สินได้ทั้งสิ้นเช่นเดียวกับยืมใช้คงรูป

ปัญหาที่ว่าทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง เช่นสิทธิต่าง ๆ หรือลิขสิทธิ์จะรับฝากกันได้หรือไม่ เห็นว่าการรับฝากนั้นรวมทั้งการดูแลระมัดระวังมิให้ทรัพย์สินนั้นเกิดความเสียหายอันจะทำให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ฝากได้รับความเสียหายได้ ฉะนั้น การฝากให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งดูแลมิให้ใครละเมิดลิขสิทธิ์ก็น่าจะเป็นการฝากทรัพย์สิน¹

¹ กมล สนธิเกษตริน. เรื่องเดิม, หน้า 51-52.

อย่างไรก็ตามมีนักกฎหมายเห็นว่า ททรัพย์สินไม่มีรูปร่าง ไม่น่าจะทำสัญญาฝากทรัพย์กันได้ ทั้งนี้เพราะโดยสภาพของทรัพย์สินไม่มีรูปร่างนั้นย่อมไม่จำเป็นต้องมีการเก็บรักษาแต่อย่างใด¹

3. ผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้

ข้อตกลงนี้เป็นสาระสำคัญของสัญญาฝากทรัพย์ เพราะว่าสัญญาฝากทรัพย์ผู้รับฝากต้องตกลงว่า รับทรัพย์สินเพื่อเก็บรักษาไว้ในอารักขาของตนแล้วจะส่งคืนให้ ถ้าผู้ฝากมอบทรัพย์นั้นให้โดยไม่มีข้อตกลงเช่นว่านี้ สัญญานั้นไม่ใช่สัญญาฝากทรัพย์ เช่น สัญญาเี่ยมเป็นการส่งมอบให้เพื่อนำไปใช้สอยหรือส่งมอบให้เพื่อจัดการขายทรัพย์เป็นสัญญาตัวแทน เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 33/2488 เจ้าทรัพย์ไปกินสุราที่บ้านจำเลย ครั้นเวลา 4 ทุ่มเศษ เจ้าทรัพย์กลับบ้าน จำเลยตามมาส่งแล้วจำเลยแก้เอากะเป๋ใส่เงินไปจากเอวเจ้าทรัพย์โดยบอกว่าจะเอาไปเก็บให้ ถือว่าจำเลยเป็นผู้รับฝากเงินนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 2152/2522 สัญญารับฝากเก็บข้าวเปลือกและสีแปรสภาพส่งคืนเป็นข้าวสารตามชนิด จำนวน และระยะเวลาที่เจ้าของข้าวสั่งโดยที่ผู้รับฝากเก็บและสีแปรสภาพข้าว ได้รับต้นข้าว ปลายข้าวและรำข้าวที่เหลือจากการส่งคืนเป็นประโยชน์ตอบแทน เมื่อสัญญานั้นไม่ปรากฏว่าผู้รับฝากต้องส่งคืนข้าวเปลือกที่รับไว้นั้นให้แก่ผู้ฝากไม่ใช่สัญญาฝากทรัพย์ แต่เป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติอายุความไว้ จึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 ผู้รับฝากเก็บส่งข้าวสารไม่ได้ตามชนิดที่ระบุ เป็นการไม่ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ต้องใช้ค่าเสียหายที่เจ้าหนี้ต้องซื้อข้าวสารส่งแก่ผู้ซื้อ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1538/2526 ผู้นำรถยนต์เข้าไปจอดในสวนสัตว์ดุสิตของจำเลย จะต้องขับรถผ่านประตูเข้าไปหาที่จอดเอาเองและเป็นผู้เก็บกุญแจรถไว้จำเลยเพียงแต่จัดที่จอดรถไว้ มิได้จัดพนักงานเฝ้าดูแลรถยนต์ที่นำมาจอด พนักงานของจำเลยมิได้ขับรถยนต์ไปหาที่จอดให้และมิได้เก็บกุญแจรถไว้ เมื่อจะกลับผู้ครอบครองรถยนต์จะต้องขับรถออกไปจากที่จอดเอง และเงินที่พนักงานของจำเลยเรียกเก็บเมื่อนำรถยนต์เข้าไปในสวนสัตว์ก็เป็นค่า

¹จิต เศรษฐบุตร. เรื่องเดิม, หน้า 100.

มาโนช สุทธิวาหนฤพุมิ. เรื่องเดิม, หน้า 130.

ธรรมเนียมผ่านประตูไม่ใช้บำเหน็จค่าฝาก การที่จำเลยจัดพนักงานไว้คอยฉีกหรือตรวจบัตร จอตรถยนต์ต่อนำรถออกจากสวนสัตว์ เป็นเพียงมาตรการช่วยรักษาความปลอดภัยให้ เท่านั้น ดังนี้ ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยรับฝากรถยนต์ที่นำเข้ามาจอด จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรถยนต์ดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1819/2527 สัญญาฝากทรัพย์สินนั้น ผู้ฝากจะต้องส่งมอบทรัพย์สิน ให้แก่ผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วคืนให้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657

ว. นำรถยนต์พิพาทเข้าไปจอดในบริเวณสยามสแควร์ โดยเป็นผู้เลือกสถานที่จอดเอง ได้ใส่กุญแจล็อกคลัตช์และล็อกห้ามล้อไว้ เพื่อกันขโมยล็อกประตูทุกบานและเก็บกุญแจสวิทช์ ไว้เอง ระหว่างที่รถจอดอยู่การครอบครองตกอยู่แก่ ว. โดยตลอด หากรถยนต์เพียงแต่เข้า ทางประตูเข้าแล้วผ่านออกไปทางประตูออก เมื่อไม่จอดก็ไม่ต้องเสียค่าจอด ค่าบริการจอดรถ 3 บาท ใช้ได้ตลอดวัน เจ้าของรถยนต์จะนำรถยนต์ออกไปแล้วนำเข้ามาใหม่อีกก็ได้โดยไม่ต้อง เสียค่าบริการอีก หรือจะเคลื่อนรถยนต์ไปจอดที่แห่งใดก็ได้ภายในบริเวณสยามสแควร์ด้วยกัน โดยไม่ต้องบอกให้เจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 2 ทราบ เมื่อไม่ปรากฏว่า ว. ได้ส่งมอบรถยนต์พิพาท ให้จำเลยทั้งสองและจำเลยทั้งสองตกลงว่าจะเก็บรักษารถยนต์พิพาทไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้แม้จำเลยที่ 2 จะเรียกเก็บค่าบริการจอดรถยนต์จาก ว. จำเลยทั้งสองก็หาใช่ผู้ รับฝากรถยนต์พิพาทไม่

4. สัญญาฝากทรัพย์สินอาจเป็นสัญญามีค่าตอบแทนได้

สัญญาฝากทรัพย์สินกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าเป็นการทำให้เปล่า แต่มาตรา 659 กำหนด ระดับของการระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินไว้ในอารักขาของผู้ฝากแตกต่างกันตรงที่สัญญานั้นมีบำเหน็จตอบแทนหรือไม่ ดังนั้น สัญญาฝากทรัพย์สินจึงเป็นสัญญาที่เรียก ค่าบำเหน็จเป็นสินจ้างตอบแทนหรือทำให้เปล่า ก็แล้วแต่คู่สัญญาจะตกลงกัน และค่าบำเหน็จ ตอบแทนนี้ มาตรา 658 บัญญัติแสดงให้เห็นว่าการรับฝากทรัพย์สินได้ตกลงกันแล้วโดยปริยาย ว่ามีบำเหน็จค่าฝาก

มาตรา 658 *“ถ้าโดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่าเขารับฝากทรัพย์สิน ก็เพื่อจะได้รับบำเหน็จ ค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้น ไซ้ ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น”*

ในกรณีการรับฝากทรัพย์สินให้เปล่าโดยไม่มีค่าตอบแทน สัญญาฝากทรัพย์สินนั้นย่อมเป็น สัญญาไม่ต่างตอบแทน เพราะเป็นสัญญาก่อนนี้ให้แก่ผู้รับฝากฝ่ายเดียวเท่านั้นมีหน้าที่รักษา

ทรัพย์สินนั้น แล้วจะคืนให้เมื่อผู้ฝากมารับคืน แต่ถ้าสัญญาฝากทรัพย์สิน ผู้รับฝากเรียกค่าตอบแทนในการรับฝากแล้ว สัญญาฝากทรัพย์สินนั้นก็เป็นสัญญาต่างตอบแทน เพราะเป็นสัญญาที่ก่อหนึ่งกับคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย คือผู้ฝากและผู้รับฝากจะต้องมีหนี้ปฏิบัติต่อกัน คือผู้รับฝากมีหน้าที่ที่จะต้องเก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากไว้ในอารักขาของตนแล้วจะคืนให้แก่ผู้ฝาก ส่วนผู้ฝากก็มีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าฝากค่าตอบแทนแก่ผู้รับฝาก และถ้าผู้ฝากไม่ชำระค่าบำเหน็จ ผู้รับฝากย่อมมีสิทธิที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินที่ฝากนั้นไว้จนกว่าจะได้รับค่าบำเหน็จตอบแทนนั้น ตามมาตรา 670

คำพิพากษาฎีกาที่ 3926/2530 จำเลยจะไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมฝากทรัพย์สิน เว้นแต่จะฝากเกิน 3 วัน จำเลยจึงจะคิดค่าธรรมเนียมจากเจ้าของสินค้าเพิ่มขึ้นทุกวันเพื่อเป็นการลงโทษให้เจ้าของสินค้านำสินค้าออกไป การที่จำเลยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมฝากทรัพย์สินเมื่อเกินกำหนด 3 วัน นับแต่เจ้าของสินค้านำสินค้าเข้าไปในโรงพักสินค้า และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นทุกวันนี้ โดยพฤติการณ์ฟังคดีหมายได้ว่าจำเลยรับฝากทรัพย์สินเพื่อที่จะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้น จึงถือได้ว่าจำเลยรับฝากทรัพย์สินโดยมีค่าบำเหน็จ

ข้อเปรียบเทียบระหว่างสัญญาฝากทรัพย์สินและสัญญาอื่น ๆ

จากหลักที่ว่าผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้ ก่อให้เกิดข้อแตกต่างและคล้ายคลึงกันระหว่างสัญญาฝากทรัพย์สินและสัญญาอื่น ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. สัญญาฝากทรัพย์สินกับสัญญายืม

ทั้งสองสัญญาดังกล่าวต้องมีการส่งมอบและส่งคืนทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาเหมือนกัน แต่สัญญายืมส่งมอบเพื่อให้ผู้รับนั้นไปใช้สอย ส่วนสัญญาฝากทรัพย์สินส่งมอบเพื่อให้ผู้รับนั้นนำไปเก็บไว้ในอารักแห่งตน

2. สัญญาฝากทรัพย์สินกับสัญญาตัวแทน

สัญญาตัวแทนเป็นสัญญาที่ตัวแทนไปทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนตัวการสัญญา ตัวแทนไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินให้อยู่ในอารักขาของตัวแทน แต่สัญญาฝากทรัพย์สินนั้นต้องมีการส่งมอบเสมอ

คำพิพากษาฎีกาที่ 769/2473 โจทก์ได้พุดฝากให้จำเลยเลี้ยงโคแทนโจทก์ 39 ตัว แต่โจทก์ได้รับคืนโคไปจากจำเลย 28 ตัว โดยหายไปเสีย 11 ตัว โจทก์จึงฟ้องเรียกราคาโคที่หายไปนั้น ตามพฤติการณ์ระหว่างโจทก์จำเลยเป็นเพียงโจทก์วานให้จำเลยเอาโคไปเลี้ยงเท่านั้น

หาใช่เป็นการฝากทรัพย์สินไม่ ความรับผิดชอบระหว่างโจทก์จำเลยจึงต้องวินิจฉัยตามหลักเรื่อง
ตัวแทนกับตัวการ แต่โจทก์ก็นำสืบถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลยไม่ พิจารณาแยกฟ้อง
โจทก์

3. สัญญาฝากทรัพย์สินกับสัญญารับขน

สัญญารับขนของตนเองเป็นสัญญาที่ผู้รับขนส่ง ตกลงรับจัดการเอาทรัพย์สินสิ่งของผู้ส่ง
ไปยังอีกแห่งหนึ่ง แต่ก็ไม่ใช่สัญญาฝากทรัพย์สิน เพราะไม่มีข้อตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สิน
ไว้ในอารักขาของผู้ขนส่งและจะคืนให้ อันเป็นสาระสำคัญของสัญญาฝากทรัพย์สิน

4. สัญญาฝากทรัพย์สินกับสัญญาจ้างแรงงานและจ้างทำของ

แม้สัญญาจ้างทำของนั้นจะมีการส่งมอบทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างหรือนายจ้าง
ให้แก่ลูกจ้าง เพื่อทำการงานตามที่จ้างก็ดี แต่ก็ไม่ใช่สัญญาฝากทรัพย์สิน เพราะขาดสาระสำคัญ
คือ ไม่มีข้อตกลงต้องเก็บรักษาทรัพย์สินในอารักขาของลูกจ้างหรือผู้รับจ้าง ทั้งลูกจ้างและ
ผู้รับจ้างรับมอบทรัพย์สินมาเพื่อทำงานตามที่จ้างเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 685/2512 กรมป่าไม้ทำสัญญาจ้างผู้รับจ้างรักษาไม้ของกลาง
ซึ่งเจ้าพนักงานป่าไม้จับได้และยังอยู่ที่ต่อที่ถูกโค่นในป่า ระบุชื่อสัญญาว่า “สัญญาจ้างเฝ้ารักษา”
มีข้อสัญญาว่า ผู้รับจ้างยอมรับเฝ้ารักษาไม้ของกลางโดยคิดอัตราค่าจ้างเป็นรายท่อนต่อเดือน
นับแต่วันทำสัญญา ถ้าไม้ซึ่งรับจ้างเฝ้ารักษาขาดหายหรือเป็นอันตราย ผู้รับจ้างยอมให้ปรับ
ใหม่เป็นรายท่อนตามจำนวนที่สูญหายหรือเป็นอันตราย ระหว่างเวลาที่ผู้รับจ้างรับผิดชอบเฝ้า
รักษา กรมป่าไม้ผู้จ้างอาจชนไม้ของกลางทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไปจากที่เดิมในเวลาใด ๆ
ก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้รับจ้างทราบและทำใบรับไม้ให้ไว้ สัญญานี้เป็นสัญญาจ้างแรงงาน มิใช่
สัญญาฝากทรัพย์สิน เพราะอำนาจการครอบครองไม้ของกลางยังอยู่แก่กรมป่าไม้ผู้จ้าง ผู้รับจ้าง
เพียงแต่เฝ้ารักษาระวังมิให้ผู้ใดมาลักหรือเกิดภัยพิบัติ ไม้ของกลางยังอยู่ในป่าตามเดิม ผู้รับ
จ้างมิได้ชักลากไปเก็บไว้ในอารักขาของตน

สิทธิเรียกร้องค่าปรับตามสัญญาจ้างแรงงานกฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น
โดยเฉพาะ จึงอยู่ในบังคับอายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164
ซึ่งมีกำหนด 10 ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 607/2521 สัญญาซึ่งโจทก์มอบไม้ของกลางให้จำเลยขนจากสถานี
ตำรวจไปรักษาไว้ ถ้าขาดหายยอมให้ปรับ เป็นสัญญาฝากทรัพย์สิน โจทก์ไม่นำสืบเป็นอย่างอื่น
อายุความ 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่โจทก์ตรวจพบว่าหายไป

5. การนำรถยนต์ไปจอดไว้ตามสถานที่รับฝากหรือสถานที่บริการน้ำมัน เป็นสัญญาเช่าหรือฝากทรัพย์สิน

กรณีดังกล่าวตามแนวการวินิจฉัยของศาลฎีกา บางเรื่องเป็นสัญญาฝากทรัพย์สิน บางเรื่องเป็นสัญญาเช่าสถานที่จอดรถ ซึ่งกรณีอย่างนี้ต้องพิจารณาถึงเจตนาของคู่กรณี และพฤติการณ์แห่งข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป กล่าวคือ มีการส่งมอบการครอบครองรถยนต์ให้ผู้รับฝากเก็บรักษาไว้ในอารักขาของผู้รับฝาก แล้วผู้รับฝากคืนรถยนต์ให้ ก็ถือว่าเป็นสัญญาฝากทรัพย์สิน แต่ถ้าฟังได้แต่เพียงว่าเจ้าของสถานที่อนุญาตให้นำรถยนต์เข้ามาจอดได้ชั่วคราว และจะต้องเสียค่าตอบแทนให้เป็นค่าเช่าโดยที่ไม่มีการส่งมอบการครอบครองให้แก่เจ้าของสถานที่หรือผู้แทนเก็บไว้ในอารักขาแล้ว ก็ถือว่าเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่าเป็นสัญญาฝากทรัพย์สิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 932/2517 โจทก์นำรถยนต์ไปจอดในบริเวณปั้มน้ำมันของจำเลย และได้มอบกุญแจรถยนต์ไว้ให้ลูกจ้างของจำเลย ลูกจ้างของจำเลยนำรถยนต์ของโจทก์เข้าไปเก็บในที่เคเบิ้ลรถยนต์ และโจทก์จ่ายค่ารับฝากให้จำเลยเมื่อมาเอารถคืนโดยได้ปฏิบัติเช่นนี้เป็นเวลานาน ถือว่าจำเลยได้ตกลงรับฝากรถยนต์ของโจทก์ไว้ในอารักขาของตนตลอดเวลาที่รถยนต์ของโจทก์อยู่ที่ปั้มน้ำมันของจำเลย อำนาจการครอบครองรถยนต์นั้นตกอยู่กับจำเลยที่จะจัดการเกี่ยวกับรถยนต์นั้นจนกว่าจะมารับรถยนต์คืนไป จึงเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินโดยมีบำเหน็จ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 356/2521 นำรถยนต์ไปจอดไว้ที่ปั้มน้ำมัน โดยมอบกุญแจแก่ลูกจ้างเจ้าของปั้ม จอดไม่ประจำที่ แม้จะมีประกาศปิดไว้ที่ปั้มและในใบเสร็จระบุว่าเป็นเรื่องให้เช่า และค่าเช่าสถานที่จอดรถก็ไม่หักล้างการปฏิบัติซึ่งเป็นการฝากทรัพย์สิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 331/2524 การที่จำเลยยินยอมให้บุคคลอื่นนำรถเข้าไปจอดในบริเวณปั้มน้ำมันของจำเลย โดยปั้มได้รับเงินค่าจอดเป็นประโยชน์ตอบแทน เมื่อปั้มปิดจะมีรั้วเหล็กปิดกั้นหน้าปั้มไว้ด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมถือได้ว่าทางปั้มได้รับมอบทรัพย์สินไว้เพื่อดูแลรักษาไว้ในอารักขาของตน เป็นการรับฝากทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657 แม้ทางปั้มจะมีประกาศว่าให้เช่าเป็นที่จอดรถ รวมทั้งระบุข้อความในใบรับเงินและเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งไม่ต้องรับผิด ก็เป็นการกระทำของจำเลยฝ่ายเดียว บุคคลภายนอกมิได้มีข้อตกลงตามนั้น อันจะทำให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของจำเลยที่ 1 ไปในรูปลักษณะของนิติกรรมอย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการรับฝากทรัพย์สิน

คำพิพากษาฎีกาที่ 386/2524 โจทก์นำรถยนต์ไปจอดไว้ที่ปั๊มน้ำมันของจำเลยที่ 2 แล้วมอบกุญแจรถไว้แก่จำเลยที่ 1 ลูกจ้างของจำเลยที่ 2 โดยโจทก์เสียค่าจอด เมื่อมีผู้ปลอมลายมือชื่อโจทก์มาขอรับรถยนต์ จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้จัดการก็เป็นผู้พิจารณาว่าจะมอบรถยนต์ให้ไปหรือไม่ พฤติการณ์ที่คู่กรณีปฏิบัติต่อกันดังกล่าวเป็นเรื่องการฝากทรัพย์ แม้ใบเสร็จรับเงินที่จำเลยที่ 2 ออกให้จะมีข้อความระบุว่าได้รับค่าเช่าที่จอดรถ ก็หาใช่เช่าสถานที่จอดรถไม่ เมื่อเป็นสัญญาฝากทรัพย์ จำเลยที่ 2 ที่ 3 ก็มีหน้าที่ต้องคืนรถให้โจทก์ ถ้าคืนไม่ได้ก็เป็นเรื่องผิดสัญญา คดีไม่มีประเด็นที่จะวินิจฉัยว่าจำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 3517/2525 จำเลยที่ 3 เป็นเจ้าของและประจำอยู่ที่ปั๊มน้ำมันตลอดคืนคอยดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินภายในบริเวณปั๊มหั้ทั้งหมดรวมถึงรถยนต์ที่จอดด้วย เป็นการยอมรับรถยนต์จากผู้อื่นมาอยู่ในความอารักขาของจำเลยที่ 3 เข้าลักษณะฝากทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657 หาใช่เป็นการให้เช่าที่จอดรถไม่ แม้ผู้นำรถมาจอดไม่ต้องมอบกุญแจรถให้ไว้ จะนำรถคืนไปเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องบอกจำเลยที่ 3 ก่อน และที่บริเวณกำแพงข้างปั๊มมีข้อจำกัดความรับผิดชอบไว้ ก็ไม่ทำให้รถยนต์ที่นำมาจอดไม่อยู่ในความอารักขาของจำเลยที่ 3

คำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่าเป็นการเช่าสถานที่ไม่ใช่สัญญาฝากทรัพย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 657/2521 โจทก์จอดรถยนต์ที่สถานบริการน้ำมันของจำเลย มอบกุญแจรถแก่คนของจำเลย โดยมีป้ายและใบเสร็จรับเงินข้อความว่า เช่าสถานที่ไม่รับผิดชอบสูญหาย เจตนาของคู่กรณีไม่ใช่เรื่องฝากทรัพย์ กุญแจที่มอบเพื่อเคลื่อนย้ายรถ ไม่ใช่มอบให้ครอบครอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 286/2525 ว. เช่าสถานที่ที่สถานีบริการน้ำมันจอดรถ โดยนำรถเข้าไปจอดเองแล้วนำกุญแจรถกลับไปด้วย ต้องดูแลรับผิดชอบรถเอง โดยจำเลยจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจอดรถ ทั้งยังมีข้อตกลงกันว่าให้เช่าเฉพาะที่จอดรถ ไม่รับผิดชอบในการที่รถสูญหายหรือเสียหายด้วย ใบเสร็จรับเงินที่ออกให้ก็เขียนไว้ทุกฉบับว่าเป็นค่าเช่าที่จอดรถ ดังนั้นข้อตกลงและพฤติการณ์ที่ปฏิบัติต่อกันระหว่างจำเลยกับ ว. เป็นเรื่องให้เช่าที่จอดรถ จำเลยมิได้รับมอบรถเพื่อเก็บรักษาไว้ในความอารักขาแห่งตน จึงไม่เป็นการรับฝากทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 657 ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายเกี่ยวกับรถที่สูญหาย

ประเภทของสัญญาฝากทรัพย์

สัญญาฝากทรัพย์แยกประเภทของสัญญาได้เป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้คือ

1. ฝากเงิน
2. ฝากของในโรงแรม
3. เก็บของในคลังสินค้า
4. ฝากทรัพย์โดยจำเป็น

ได้แก่สัญญาฝากทรัพย์ชนิดที่ผู้ฝากจำต้องกระทำในทันใด โดยเหตุการณ์พิเศษได้บังคับ เช่น ฝากทรัพย์เพราะเหตุที่ได้มีไฟไหม้ ปล้นทรัพย์ เรืออัปปาง แผ่นดินไหว หรือเหตุอื่นอันมิได้คาดหมายไว้ บังคับให้เจ้าของทรัพย์สินจำต้องทำการฝากทรัพย์แก่ผู้อื่น¹

ฝากทรัพย์โดยจำเป็นนี้ผู้ฝากต้องมีเจตนาที่จะฝากทรัพย์ แต่ตัวผู้ฝากไม่มีโอกาสเลือกผู้รับฝากได้อย่างในเวลาเหตุการณ์ปกติ

5. ฝากทรัพย์นอกแบบ ได้แก่สัญญาฝากทรัพย์ชนิดที่มีได้มีข้อตกลงให้ผู้รับฝากคืนทรัพย์สินอันเดียวกับที่ตนได้รับฝาก หากแต่มีข้อตกลงให้ผู้รับฝากคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภทชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้

ฝากทรัพย์นอกแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่จำต้องตกลงกันโดยชัดแจ้งว่าให้ผู้รับฝากคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกัน หากเป็นกรณีฝากโภคทรัพย์กันแล้ว หากผู้ฝากอนุญาตให้ผู้รับฝากใช้ทรัพย์สินนั้นได้ ก็ควรถือได้แล้วว่า การฝากทรัพย์ดังกล่าวเป็นการฝากทรัพย์นอกแบบ² เหตุผลก็คือ โภคทรัพย์เป็นทรัพย์สินใช้ไปสิ้นไป เมื่อผู้รับฝากใช้สอยตามที่ผู้ฝากอนุญาต ทรัพย์สินดังกล่าวย่อมเสียภาวะ เสื่อมสลายไป หรือในที่สุดย่อมสิ้นเปลืองหมดไป ผู้รับฝากจึงไม่สามารถนำมาใช้คืนได้ เพราะฉะนั้นการที่ผู้ฝากอนุญาตให้ผู้รับฝากใช้โภคทรัพย์ที่ฝาก ก็เป็นการตกลงกันอยู่ในตัวโดยปริยายแล้วว่า ให้ผู้รับฝากคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกันกับทรัพย์สินที่ฝากไว้

สัญญาฝากทรัพย์นอกแบบแตกต่างกับสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดา คือการฝากทรัพย์ธรรมดา กรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์ยังอยู่กับผู้ฝาก แต่การฝากทรัพย์นอกแบบนี้กรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ฝากนั้นตกอยู่กับผู้รับฝาก ดังนั้น ผู้รับฝากทรัพย์นอกแบบจึงมีหน้าที่ 2 ประการคือ

¹ มาโนช สุทธิวาทนฤพุมิ. เรื่องเดิม, หน้า 135.

² จิต เศรษฐบุตร. เรื่องเดิม, หน้า 110-111.

5.1 ผู้รับฝากไม่ต้องสงวนทรัพย์สินที่ฝากอย่างเช่นในสัญญาฝากทรัพย์สินธรรมดา

5.2 ถ้าทรัพย์สินที่ฝากเกิดสูญหายบุบสลายเพราะเหตุสุดวิสัย ผู้รับฝากก็ยังคงคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกับทรัพย์สินที่ฝาก ทั้งนี้ตามหลักความวินาศแห่งทรัพย์สินยอมตกเป็นพับแก่เจ้าของ

ข้อสังเกต การฝากทรัพย์สินนอกแบบนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่มีมาตรา 672 วรรค 1 บัญญัติว่า “ถ้าฝากเงินท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน” จากมาตรา 672 วรรค 1 นี้ จะเห็นว่าสัญญาฝากเงินนั้นกฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนแล้วว่าเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินนอกแบบ ผู้คัดค้านต้องนำสืบก่อน

บทที่ 2

สิทธิและหน้าที่คู่สัญญาฝากทรัพย์

1. ทำหน้าที่ของผู้ฝาก

ถ้าพิจารณามาตรา 657 แล้ว ผู้รับฝากมีหน้าที่ คือเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในอารักขาแห่งตนและคืนทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ฝาก นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้กำหนดหน้าที่ของผู้รับฝากเพิ่มจากมาตรา 657 ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ในการสงวนทรัพย์สินที่ฝาก
2. หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากด้วยตนเอง
3. หน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน หากทรัพย์สินนั้นถูกฟ้องหรือถูกยึด
4. หน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากให้ผู้ฝาก หรือตามคำสั่งของผู้ฝาก
5. หน้าที่คืนดอกผลอันเกิดแต่ทรัพย์สินที่ฝากให้เจ้าของทรัพย์สิน

1. หน้าที่ในการสงวนทรัพย์สินที่ฝาก

มาตรา 659 “ถ้าการรับฝากทรัพย์เป็นการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จไขไร ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์นั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ ดังนั้น ทั้งนี้ย่อมรวมทั้งการใช้ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการในที่ซึ่งพึงใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าแลผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขาย หรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จะต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่ธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น”

จากบทบัญญัติมาตรา 659 นี้ ได้กำหนดระดับของการใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินของผู้ฝากที่จะต้องปฏิบัติแตกต่างกัน 3 ประการคือ

1.1 เหมือนที่เคยประพฤติในกิจการของตน

สัญญาฝากทรัพย์ไม่มีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากต้องปฏิบัติเหมือนที่เคยประพฤติใน

กิจการของตน หมายความว่า ผู้รับฝากเคยปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนอย่างไรก็ปฏิบัติอย่างนั้น กับทรัพย์สินที่รับฝากไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1216/2508 จำเลยขายข้าวให้โจทก์ แล้วรับฝากข้าวไว้ในยุ้งโดยไม่มีบำเหน็จ ต่อมาเกิดอุทกภัย จำเลยให้โจทก์มารับข้าว โจทก์ก็ไม่มา จำเลยจึงขายข้าวนั้นไป เพราะเกรงน้ำจะท่วมข้าวเสียหาย หลังจากที่จำเลยได้ขายข้าวของจำเลยไปหมดแล้ว ดังนี้ ถือว่า จำเลยในฐานะผู้รับฝากด้วยการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จ ได้ใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินที่รับฝากไว้เหมือนเช่นได้ประพฤตินักกิจกรรมของตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 วรรคต้น และเป็นการกระทำเพื่อจะปกป้องอันตรายอันจะเป็นภัยแก่ทรัพย์สินนั้นโดยมิได้ตั้งใจทำผิด หรือเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงประการใด จึงไม่ต้องรับผิดตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 398

1.2 เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติน

ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังในการสงวนทรัพย์สินเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤตินโดยพฤติการณ์เช่นนั้น รวมทั้งต้องใช้ฝีมือพิเศษเฉพาะการในอันที่จะพึงใช้ฝีมือด้วย ในกรณีสัญญาฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก

สัญญาฝากทรัพย์สินที่มีบำเหน็จ ได้แก่กรณีที่ผู้รับฝากเรียกเอาค่าตอบแทนในการดูแลรักษาทรัพย์สินไว้ในอารักขาจากผู้ฝาก เมื่อผู้รับฝากได้ประโยชน์ตอบแทนเช่นนี้ กฎหมายจึงกำหนดขนาดของการสงวนสูงกว่ากรณีไม่มีบำเหน็จคือ ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังในการสงวนทรัพย์สินเหมือนเช่นวิญญูชนที่จะสงวนทรัพย์สินของตนเอง รวมทั้งต้องใช้ฝีมืออันเป็นความรู้ความสามารถของผู้รับฝากเป็นพิเศษในการสงวนด้วยในกรณีที่จะพึงต้องใช้เช่นนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 932/2517 โจทก์นำรถยนต์ไปจอดในบริเวณปั๊มน้ำมันของจำเลย แล้วมอบกุญแจเครื่องยนต์ให้ลูกจ้างของจำเลยไว้ เมื่อโจทก์มารับรถในวันรุ่งขึ้นจะต้องจ่ายเงินให้คืนละ 5 บาท ดังนี้ ถือว่าจำเลยรับฝากรถโดยมีบำเหน็จมิใช่โจทก์เช่าที่จอดรถ เพราะอำนาจการครอบครองรถยนต์ของโจทก์ตกอยู่กับจำเลยที่จะจัดการเกี่ยวกับรถยนต์ได้ทุกเมื่อจนกว่าโจทก์จะมารับคืนไป เมื่อลูกจ้างของจำเลยถอยรถยนต์ของโจทก์แล้วไม่ถอดกุญแจเครื่องยนต์ออก ไม่ได้ใส่กุญแจประตูไว้ เป็นเหตุให้รถของโจทก์หายไปจำเลยจึงต้องรับผิด แม้จำเลยจะได้ระบุไว้ในใบเสร็จรับเงินค่าฝากรถและประกาศไว้ที่ปั๊มน้ำมันของจำเลยว่าจำเลยไม่ต้องรับผิด โจทก์ก็ไม่ตกลงยินยอมหรือลงชื่อรับรู้ด้วย จึงไม่ผูกพันโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1801/2520 รับฝากรถยนต์ ค่าฝากคินละ 5 บาท ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังเช่นวิญญูชนรวมทั้งฝีมือพิเศษเฉพาะการ รถยนต์หายไป ผู้รับฝากนำสืบไม่ได้ว่าหายเพราะเหตุใด ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบใช้ราคา

คำพิพากษาฎีกาที่ 3296/2530 ไม่ปรากฏว่าเกิดเพลิงไหม้สินค้าในโรงพักสินค้า เพราะเหตุใด สันนิษฐานว่า น่าจะเกิดจากความสะเพร่าของบุคคลที่ทิ้งบุหรี่หรืออย่างอื่น จำเลยได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การใช้ท่าเรือบริการและความสะดวกต่าง ๆ มีหน่วยรักษาความปลอดภัยอยู่ภายนอกตลอดเวลา 24 ชั่วโมง มีอุปกรณ์เคมีในการดับเพลิง มีคำสั่งห้ามสูบบุหรี่ภายในโรงพักสินค้า เมื่อเกิดเพลิงไหม้แล้วยามสายตรวจของจำเลยก็ได้วิทยุแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ มีรถดับเพลิงมาช่วยแต่ไม่อาจดับเพลิงได้ทันท่วงที เพราะเป็นเวลาปิดโรงพักสินค้าแล้ว เจ้าหน้าที่ของจำเลยไม่อาจเปิดประตูโรงพักสินค้าได้โดยลำพัง จะต้องให้เจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรร่วมเปิดด้วย จึงไม่อาจดับเพลิงถึงต้นเพลิง หรือสกัดเพลิงที่กำลังลุกลามในโรงพักสินค้าได้ ดังนี้ ถือได้ว่าจำเลยได้ใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 วรรค 2 แล้ว จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

1.3 ต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น

สัญญาฝากทรัพย์สินมีบำเหน็จค่าฝากและผู้รับฝาก เป็นผู้ประกอบการรับฝากทรัพย์สินเป็นอาชีพโดยเฉพาะ ในกรณีเช่นนี้ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพเช่นนั้น ธนาคารรับฝากทรัพย์สินมีค่าหรือเอกสารสำคัญ จะต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรักษาในระดับที่ธนาคารทั้งหลายประพฤตินออาชีพนี้ คือเก็บไว้ในห้องนิรภัยเพื่อป้องกันภัยภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและต้องใช้ความระมัดระวังและความชำนาญพิเศษต่าง ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบกิจการค้า ในการรับฝากทรัพย์สินอันมีค่า

คำพิพากษาฎีกาที่ 80/2511 ธนาคารมีหน้าที่จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้ในกิจการอาชีพของธนาคารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659

ผู้จัดการมรดกของผู้ฝากเงินตามคำพิพากษาฎีกาของศาลขอถอนเงินของผู้ฝากคืนจากธนาคาร ธนาคารขอผิดคืนเงินนั้นใน 1 เดือน เพื่อให้คดีขอตั้งผู้จัดการมรดกขาดอายุทศรัณ

โดยธนาคารมีเงินพร้อมที่จะคืนให้ ถือได้ว่าธนาคารได้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 เป็นการให้ความระมัดระวังตามที่สมควรแก่กรณีโดยสุจริต ไม่ได้โต้แย้งสิทธิของผู้จัดการมรดก จึงไม่เป็นการผิดสัญญาหรือเป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้จัดการมรดก

คำพิพากษาฎีกาที่ 2920/2522 จำเลยรับเก็บรักษาลำไยในห้องเย็นของจำเลย จำเลยเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าห้องเย็น ต้องให้ความระมัดระวังและฝีมืออันเป็นธรรมดา และสมควรในกิจการห้องเย็นจำเลยใช้ความเย็นไม่พอ ลำไยของโจทก์น่าจะเสียหาย จำเลยต้องใช้ค่าเสียหาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 2924/2522 ธนาคารรับฝากเงินเป็นอาชีพโดยมีบำเหน็จเอาเงินไปหาประโยชน์ ต้องให้ความระมัดระวังและความชำนาญพิเศษตรวจสอบลายมือชื่อผู้ส่งจ่าย ธนาคารจ่ายเช็คธนาคารให้แทนเช็คที่ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมไป ถือว่าธนาคารประมาทเลินเล่อต้องรับผิด หักบัญชีเงินฝากของผู้ส่งจ่ายไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 416/2526 โจทก์เป็นลูกค้าโดยเปิดบัญชีเงินฝากประจำไว้แก่ธนาคารจำเลยที่ 2 การที่ธนาคารจำเลยที่ 2 ยอมให้จำเลยที่ 1 ถอนเงินไปจากบัญชีเงินฝากประจำของโจทก์ โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีใบมอบฉันทะของโจทก์มาแสดง และลายมือชื่อในช่องผู้ถอนเงินและด้านหลังใบถอนเงิน ไม่ใช่ลายมือชื่อของโจทก์อันแท้จริงโดยไม่ได้รับความชัดว่าได้มีการตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อโจทก์ในใบถอนเงินที่ทำมาผิดระเบียบเปรียบเทียบกับตัวอย่างลายมือชื่อของโจทก์หรือไม่ ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อโดยไม่ให้ความระมัดระวังและฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้ในกิจการธนาคารอันเป็นอาชีพของตน จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบโจทก์

2. หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากด้วยตนเอง

มาตรา 660 “ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือใช้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้อันจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องสูญหายหรือบุบสลายนั่นเอง”

สัญญาฝากทรัพย์สินนั้น มาตรา 660 บัญญัติว่าเป็นการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากไว้ในอารักขาของผู้ฝากเท่านั้นห้ามนำออกใช้สอยหรือนำไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ฝาก ดังนั้น หน้าที่ของผู้รับฝากในการเก็บรักษาทรัพย์สินต้องปฏิบัติตามมาตรา 660 ด้วย คือ

1. ไม่เอาทรัพย์สินที่รับฝากไว้ไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา
2. ไม่เอาทรัพย์สินที่รับฝากออกมาใช้สอยหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย

ผู้รับฝากไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 660 ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินที่รับฝากไว้สูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใดแม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้น ก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายนั่นเอง ความรับผิดชอบของผู้รับฝากในกรณีนี้ทำนองเดียวกับความรับผิดชอบของผู้มีใช้คงรูปในกรณีใช้สอยทรัพย์สิน ตามมาตรา 643

คำพิพากษาฎีกาที่ 3009/2516 ม. ได้เอารถไปฝากไว้ที่ปั้มน้ำมันของ น. จำเลย น. ไม่ระมัดระวัง ปล่อยให้ ด. ลูกจ้างของ น. ขับรถออกจากปั้มน้ำมันไปชนร้านค้าของ ม. เสียหาย น. ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดแก่รถตามมาตรา 660 และร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในความเสียหายที่เกิดแก่ร้านค้าของ ม. ซึ่งเป็นผลจากมูลละเมิดที่ลูกจ้างของ น. ที่มีหน้าที่เฝ้ารักษารถให้อยู่เพียงภายในปั้มน้ำมันและได้เอารถออกจากปั้มน้ำมันโดยมิได้รับอนุญาตจาก ม.

3. หน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลันหากทรัพย์สินนั้นถูกฟ้องหรือถูกยึด

มาตรา 661 “ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและได้ยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี หรือยึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน”

ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากทันที เมื่อ

- 3.1 ผู้รับฝากถูกบุคคลภายนอกฟ้อง โดยอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากหรือ
- 3.2 เมื่อถูกบุคคลภายนอกยึดทรัพย์สินที่รับฝากไว้

การบอกกล่าวนั้นกฎหมายมิได้กำหนดแบบการแจ้งไว้ จึงบอกกล่าววิธีใดก็ได้ เพื่อให้ผู้ฝากจะได้ทราบถึงเหตุที่เกิดขึ้น

หากผู้รับฝากไม่บอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน ถือว่าผู้รับฝากไม่ปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับฝากตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น ถ้าหากทรัพย์สินนั้นเสียหายหรือสูญเสียทรัพย์สินไปผู้รับฝากก็ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฝาก¹

4. หน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากให้ผู้ฝาก

ผู้รับฝากมีหน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากแก่ผู้ฝาก ดังต่อไปนี้ คือ

---

¹ ญาณิ มโนพิโมกษ์, เรื่องเดิม, หน้า 159-160

4.1 คินเมื่อครบกำหนดเวลา ตามมาตรา 662 “ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้ว่าจะฟังคินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคินทรัพย์สินก่อนถึงเวลากำหนดเว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้”

เมื่อมีการกำหนดเวลาให้คินทรัพย์สินที่รับฝากไว้โดยชัดแจ้ง เช่น นาย ก. รับฝากรถยนต์ของนาย ข. ไว้เป็นระยะเวลา 1 เดือน เมื่อยังไม่ครบกำหนดเวลา 1 เดือน ผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคินทรัพย์สินที่ฝากก่อนถึงกำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้ เช่น จะเกิดน้ำท่วมทรัพย์สินที่รับฝากนั้น หรือผู้รับฝากจะต้องไปปฏิบัติราชการประจำ ณ ต่างประเทศกรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นเหตุจำเป็นมิอาจจะก้าวล่วงได้ จึงคินทรัพย์สินที่ฝากก่อนถึงเวลากำหนดได้

4.2 คินเมื่อผู้ฝากเรียกให้ส่งคิน มาตรา 663 “ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะฟังคินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าว่าผู้ฝากจะเรียกคินในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคินให้”

สัญญาฝากทรัพย์สินแม้ว่าจะมีกำหนดเวลาส่งคินก็ตาม ผู้ฝากมีสิทธิเรียกคินได้เสมอ ไม่ว่าระยะเวลาใด ผู้รับฝากต้องส่งคินทันทีที่จะยกกำหนดระยะเวลาการฝากขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ได้เพราะว่าสัญญาฝากทรัพย์สินนั้นมีไว้เพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก เมื่อผู้ฝากไม่ถือเอาประโยชน์จากเวลาให้ผู้ฝากรักษาทรัพย์สินของตนต่อไป โดยเรียกให้ผู้รับฝากคินทรัพย์สินให้ตนก่อนกำหนดก็ย่อมทำได้

4.3 เมื่อไม่ได้กำหนดเวลาไว้ คินเมื่อใดก็ได้ ตามมาตรา 664 “ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะฟังคินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคินทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อ”

กำหนดเวลาในสัญญาฝากทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่ผู้ฝาก ดังนั้น เมื่อผู้ฝากและผู้รับฝากไม่ได้ตกลงกำหนดระยะเวลาว่าจะฟังคินทรัพย์สินที่ฝากกันเมื่อใด จึงเป็นกรณีที่ไม่มีการกำหนดเวลาที่ผู้รับฝากต้องเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ ผู้รับฝากมีสิทธิที่จะส่งคินทรัพย์สินนั้นได้ทุกเวลา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2335/2524 โจทก์ทำสัญญาฝากเงินออมทรัพย์ไว้กับธนาคารจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินที่มีได้กำหนดเวลากันไว้ว่าจะฟังคินทรัพย์สินที่ฝากเมื่อใด จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้รับฝากจึงอาจคินทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 664 กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 393 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.4 คินทรัพย์สินที่รับฝากให้แก่ใคร มาตรา 665 “ผู้รับฝากจำต้องคินทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้นั้นให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คินให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คินทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใด คินให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์สินตาย ท่านให้คินทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท”

จากมาตรา 665 กำหนดให้ผู้รับฝากมีหน้าที่ต้องส่งคืนทรัพย์สินที่ฝากให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้ คือ

4.4.1 คืนให้แก่ผู้ฝาก ถ้าไม่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น ผู้รับฝากต้องส่งคืนให้แก่ผู้ฝากหรือตัวแทนของผู้ฝากที่มีอำนาจรับทรัพย์สินนั้นได้ เช่น สามีหรือภริยาหรือบุตร เป็นต้น

4.4.2 คืนให้บุคคลผู้มีชื่อเป็นผู้ฝาก กรณีที่ผู้ฝากได้ฝากทรัพย์สินในนามของผู้อื่น ผู้รับฝากก็มีหน้าที่คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้มีชื่อเป็นผู้ฝากนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 244/2522 บิดามีเจตนาฝากเงินให้บุตร ได้ยื่นคำร้องขอเปิดบัญชีกับธนาคารโดยระบุชื่อบุตร และในสมุดฝากก็ระบุชื่อบุตรเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝาก กรรมสิทธิ์ในเงินนั้นย่อมตกเป็นของบุตรทันทีที่ธนาคารรับเงินเข้าบัญชีของบุตร แม้จะมีข้อตกลงกับธนาคารว่าบิดาเป็นผู้ลงชื่อถอนเงินจากบัญชีเงินฝากได้ก็ตาม

ครั้นเมื่อบิดาตาย ธนาคารยอมคืนเงินฝากนั้นให้แก่ทายาท เมื่อผู้จัดการมรดกขอถอนเงินฝากดังกล่าว การที่ธนาคารจ่ายเงินคืนให้จึงเป็นการชอบ

ผู้จัดการมรดกต้องมอบเงินที่ถอนมาให้แก่บุตรผู้เป็นเจ้าของเงิน เพราะเงินนั้นมีชื่อมรดก บุตรผู้เป็นเจ้าของเงินย่อมมีสิทธิติดตามและเอาเงินคืนจากผู้จัดการมรดกผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ได้

4.4.3 คืนให้แก่บุคคลที่ผู้ฝากระบุไว้ กรณีที่ผู้ฝากได้ระบุไว้ในสัญญาฝากทรัพย์สินหรือได้ให้คำสั่งโดยชอบให้ผู้รับฝากคืนทรัพย์สินแก่ผู้ใด ผู้รับฝากก็มีหน้าที่คืนทรัพย์สินที่ฝากให้แก่บุคคลอันที่ระบุชื่อไว้ ถ้าในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกันไว้แต่เริ่มแรกว่าให้คืนทรัพย์สินแก่บุคคลอันที่ระบุชื่อไว้ ถ้าภายหลังผู้ฝากได้มีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินที่ฝากแก่ผู้ใด ผู้รับฝากมีหน้าที่คืนทรัพย์สินที่ฝากแก่บุคคลตามคำสั่งของผู้ฝาก

คำพิพากษาฎีกาที่ 999/2493 ผู้รับฝากทรัพย์สินไว้เพื่อมอบให้แก่บุตรของผู้ฝาก ภายหลังได้มอบทรัพย์สินส่วนหนึ่งแก่บุตรของผู้ฝาก ผู้ฝากรู้แล้วไม่ได้คัดค้าน ย่อมถือได้ว่าผู้ฝากยินยอม ผู้รับฝากย่อมพ้นหน้าที่รับผิดชอบในทรัพย์สินส่วนนี้และผู้ฝากก็สิ้นสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินส่วนนี้คืนจากผู้รับฝาก

4.4.4 คืนให้แก่ทายาทของผู้ฝากถ้าผู้ฝากทรัพย์สินตาย ผู้รับฝากมีหน้าที่ต้องคืนให้แก่ทายาทของผู้ฝาก ซึ่งทายาทนี้อาจจะเป็นทายาทโดยชอบธรรม ในกรณีที่ผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมไว้ หรืออาจจะต้องคืนให้ผู้รับพินัยกรรมในกรณีที่ผู้ตายได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินที่

ฝากนั้นให้แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรม ผู้รับฝากก็ต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้มีสิทธิตามพินัยกรรมระบุไว้ หรือถ้ามีผู้จัดการมรดกก็ควรให้ผู้จัดการมรดก

คำพิพากษาฎีกาที่ 80/2511 ผู้ฝากเงินไว้กับธนาคารมีนิติสัมพันธ์กับธนาคารตามลักษณะฝากทรัพย์ ผู้ฝากจะถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ และธนาคารผู้รับฝากจะส่งเงินคืนก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 673 แต่เมื่อผู้ฝากตาย ธนาคารมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้แก่ทายาทตามมาตรา 665

5. หน้าที่คืนดอกผลอันเกิดแต่ทรัพย์สินที่ฝาก

มาตรา 666 *“เมื่อคืนทรัพย์ ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สินนั้นด้วย”*

ดอกผลในที่นี้ หมายถึง ดอกผลธรรมดาและดอกผลนิตินัยตามมาตรา 111 เมื่อทรัพย์สินที่ฝากเกิดดอกผลขึ้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 1336

ข้อสังเกต ในการคืนทรัพย์สินที่ฝากนั้น ผู้ฝากมีหน้าที่คืนทรัพย์สินตามที่รับฝากไว้คืนแก่ผู้ฝาก จะใช้ของอื่นส่งคืนแทนไม่ได้ เว้นแต่การฝากนั้นเป็นสัญญาฝากทรัพย์นอกแบบ

ถ้าทรัพย์สินที่รับฝาก เกิดการบุบสลาย หรือสูญหายไม่สามารถจะส่งคืนได้ ผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในการบุบสลาย หรือชดเชยราคาให้กับผู้ฝาก เว้นแต่การบุบสลายหรือสูญหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย เช่น ไฟฟ้า แผ่นดินไหว น้ำท่วม वादภัย ผู้รับฝากไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าได้ความว่าผู้รับฝากฝ่าฝืนหน้าที่ตามมาตรา 660 แล้วก็ต้องรับผิดชอบสุดวิสัยด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 3517/2527 เมื่อทรัพย์สินที่รับฝากสูญหายไป ผู้รับฝากก็ต้องใช้ราคาทรัพย์สินที่รับฝากไว้แทนตัวทรัพย์สิน การฟ้องเรียกให้ใช้ราคาทรัพย์สินในกรณีเช่นนี้ ไม่ใช่เรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ตามมาตรา 671 และไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนด 10 ปี ตามมาตรา 164

คำพิพากษาฎีกาที่ 1379/2527 จำเลยทำสัญญารับจ้างเฝ้ารักษาไม้ของกลางไว้แก่โจทก์ ถ้าไม้ขาดหายหรือเป็นอันตรายจำเลยยอมให้รับเป็นเงิน ต่อมาเกิดอุทกภัยพัดพาเอาไม้ของกลางสูญหายไปทั้งหมด อันถือได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัย จึงไม่ก่อให้เกิดหน้าที่จำเลยต้องรับผิดชอบตามสัญญา ฉะนั้นแม้จำเลยจะทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้แก่โจทก์และชำระหนี้ให้แก่โจทก์ไปบางส่วนแล้ว ก็หาไม่ผลให้จำเลยต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้แก่โจทก์อีกไม่ เพราะเป็นการรับสภาพหนี้โดยปราศจากมูลหนี้ที่จะให้รับสภาพ จึงไม่มีผลบังคับแก่กัน

2. สิทธิของผู้รับฝาก

ผู้รับฝากมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกค่าคืนทรัพย์สินที่ฝากจากผู้ฝาก
2. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งผู้รับฝากได้ใช้จ่ายไปในการบำรุงรักษาทรัพย์สิน

3. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สิน

4. ผู้รับฝากมีสิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินที่ฝาก

1. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกค่าคืนทรัพย์สินจากผู้ฝาก

มาตรา 667 “ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย”

จากมาตรา 667 นี้หมายถึง กรณีที่ผู้รับฝากจะคืนทรัพย์สินแก่ผู้ฝาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการคืน ซึ่งผู้รับฝากได้จ่ายไปก่อน ผู้ฝากต้องคืนให้กับผู้รับฝากเพราะค่าใช้จ่ายส่วนนี้ผู้ฝากทรัพย์สินเป็นผู้เสีย เว้นแต่ว่าจะมีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ผู้รับฝากเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการคืนก็ได้

2. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งผู้รับฝากจ่ายไปในการบำรุงรักษาทรัพย์สิน

มาตรา 668 “ค่าใช้จ่ายอันสมควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้โดยสัญญาฝากทรัพย์สินว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง”

“ค่าใช้จ่ายอันสมควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สิน” ได้แก่ ค่าใช้จ่ายซึ่งผู้รับฝากใช้จ่ายไปเพื่อการดูแลรักษาทรัพย์สินนั้นเช่น การรับฝากสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ค่าอาหาร ค่ายา เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 401/2491 เมื่อผู้รับฝากเรือนได้ออกเงินซ่อมแซมเรือนไป ผู้ฝากก็ต้องชดใช้เงินนั้นให้แก่ผู้รับฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 668

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากเรือน โดยอ้างว่าฝากจำเลยให้อยู่อาศัยดูแลแทน จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่าโจทก์ขายให้จำเลย ขอให้โอนทะเบียนมิฉะนั้นก็ขอให้คืนราคาที่ชำระไปแล้วกับให้ใช้ค่าซ่อมแซมเรือน ดังนี้ เมื่อทางศาลพิจารณาได้ความว่าโจทก์ฝากเรือนไว้กับจำเลยและจำเลยเสียค่าซ่อมแซมไปจริง ศาลย่อมพิพากษาให้ขับไล่จำเลยแต่ให้โจทก์ใช้ค่าซ่อมแซมแก่จำเลย

3. ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สิน

มาตรา 669 “ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือไม่ได้กำหนดโดยจารีตประเพณีว่า บำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินนั้นจะพึงชำระเมื่อไรไซ้ ท่านให้ชำระเมื่อคืนทรัพย์สินซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลา กันไว้เป็นระยะเวลาอย่างไรก็จะพึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลานั้นทุกคราวไป”

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินมีค่าบำเหน็จในการฝาก ผู้รับฝากย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้ฝากชำระ ค่าบำเหน็จได้

3.1 เมื่อมีการส่งคืนทรัพย์สินที่ฝาก คือกรณีไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือไม่ได้ กำหนดโดยจารีตประเพณีว่าบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินนั้นจะพึงชำระกันเมื่อใด เมื่อมีการส่งคืน ทรัพย์สินที่ฝาก ผู้รับฝากย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้ฝากจ่ายค่าบำเหน็จตอบแทน ก็คือส่งคืนทรัพย์สิน ที่ฝากเมื่อใดก็ต้องจ่ายบำเหน็จเมื่อนั้น

3.2 ถ้ามีกำหนดเวลากันไว้เป็นอย่างใด ก็ต้องมีการชำระกันตามระยะเวลาที่กำหนดนั้น

4. ผู้รับฝากมีสิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินที่ฝาก

มาตรา 670 “ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้จนกว่าจะได้รับเงิน บรรดาที่ค้างชำระแก่ตนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินนั้น”

ตามมาตรา 670 บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้รับฝากยึดหน่วงทรัพย์สินที่รับฝากไว้จนกว่า จะได้รับเงินที่เกี่ยวข้องกับการฝากทรัพย์สินจากผู้ฝาก อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการคืนค่าบำรุง รักษาทรัพย์สินที่ผู้รับฝากจ่ายแทนผู้ฝากไป หรือค่าบำเหน็จตอบแทน ผู้ฝากจะต้องชำระถ้า เป็นหนี้อื่น ๆ เช่นหนี้เงินกู้ยืมผู้ฝากยึดหน่วงไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2748-2749/2515 ทรัพย์สินที่ฝากย่อมจะถูกยึดหน่วงเอาไว้ได้จนกว่า จะได้รับชำระค่าฝาก แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาให้จำเลยนำสินค้าของจำเลยออกไปจากโรงพัก สินค้าของโจทก์ตามที่โจทก์ฟ้อง โจทก์ก็ยังมีสิทธิยึดหน่วงสินค้านั้นไว้ได้จนกว่าจะได้รับชำระ ค่าฝาก แต่เมื่อจำเลยไปขอขนทรัพย์สินออกจากโรงพักสินค้าแล้ว โจทก์ไม่ยอมให้ขนออกไป ก็ต้องถือว่าจำเลยได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาในส่วนที่บังคับให้จำเลยนำสินค้าออกไปแล้ว แม้ ทรัพย์สินจะยังอยู่ในโรงพักสินค้าของโจทก์ต่อมาก็เป็นเรื่องที่โจทก์ใช้สิทธิยึดถือเอาไว้เอง ตาม สิทธิยึดหน่วงของโจทก์ มิใช่จำเลยฝ่าฝืนไม่นำออกไป การคิดบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินจาก จำเลยตามคำพิพากษาจึงต้องยุติลงในวันที่จำเลยไปขอขนทรัพย์สินออกแล้วโจทก์ไม่ยอมให้ขน

3. หน้าที่ของผู้ฝาก

1. ผู้ฝากมีหน้าที่จะต้องชำระค่าบำเหน็จให้แก่ผู้รับฝากตามที่ตกลงกันไว้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2768-2749/2505 จำเลยส่งสินค้าเข้ามา แล้วฝากเก็บไว้ที่โรงพักสินค้าของโจทก์ จำเลยย่อมมีความผูกพันตามสัญญาฝากทรัพย์ที่จะต้องชำระค่าฝากให้โจทก์ แม้โจทก์จะเก็บรักษาทรัพย์ของจำเลยไม่ดี จนเป็นเหตุให้ทรัพย์นั้นเสื่อมเสียไป ก็ไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะได้รับชำระค่าฝากต้องสูญสิ้นไป ความเสียหายอันเกิดจากการเก็บรักษาทรัพย์ไว้ไม่ดีอย่างไร เป็นเรื่องที่จะต้องว่ากล่าวเรียกร้องเอาแก่กันอีกส่วนหนึ่ง

2. ผู้ฝากมีหน้าที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งคืนทรัพย์สินที่ฝากและค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ฝากนั้น ถ้าค่าใช้จ่ายเหล่านี้ผู้รับฝากออกไป ผู้ฝากต้องใช้คืนให้ เว้นแต่จะมีการตกลงให้ผู้รับฝากเป็นผู้เสีย

4. สิทธิของผู้ฝาก

1. ผู้ฝากมีสิทธิจะเรียกคืนทรัพย์สินที่ฝากนั้นในเวลาใด ๆ ก็ได้ โดยผู้ฝากไม่ต้องคำนึงว่าสัญญาฝากทรัพย์นั้นมีการกำหนดเวลาส่งคืนกันไว้หรือไม่

2. ผู้ฝากมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากผู้ฝากในกรณีดังต่อไปนี้คือ

- 2.1 ผู้รับฝากไม่ระมัดระวังสงวนทรัพย์สินตามมาตรา 659 เมื่อเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ฝาก

- 2.2 ผู้รับฝากนำทรัพย์สินออกใช้สอยหรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ฝาก เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแม้ว่าจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 660

- 2.3 ถ้ามีบุคคลภายนอกอ้างว่าสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝาก หรือรับฝากต้องบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน ถ้าผู้รับฝากไม่บอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบโดยพลัน และในการไม่บอกกล่าวนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฝาก ผู้ฝากมีสิทธิจะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับฝากได้ ตามมาตรา 661

บทที่ 3 อายุความ

อายุความ

อายุความเกี่ยวกับฝากทรัพย์ มาตรา 671 “ในข้อความรับผิดเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ก็ดี ขดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ก็ดี ห้ามห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา”

ตามมาตรา 671 นี้กำหนดอายุความให้ฟ้องร้องกันภายใน 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญานั้นเป็นอายุความพิเศษ เฉพาะการใช้สิทธิเรียกร้องต่อกันระหว่างผู้ฝากกับผู้รับฝากดังต่อไปนี้

1. สิทธิเรียกร้องให้ผู้ฝากชำระบำเหน็จค่าฝากทรัพย์
2. สิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ออกไปก่อน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นหน้าที่ของผู้ฝากต้องเป็นผู้เสีย
3. สิทธิเรียกร้องให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทรัพย์สิ้นเสียหายบางส่วนโดยเป็นความผิดของผู้รับฝาก

สิทธิเรียกร้องของผู้ฝากและผู้รับฝากทั้ง 3 ชนิดมีอายุครบ 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา

คำพิพากษาฎีกาที่ 607/2521 สัญญาซึ่งโจทก์มอบไม้ของกลางให้จำเลยขนจากสถานีตำรวจไปรักษาไว้ ถ้าขาดหายยอมให้ปรับ เป็นสัญญาฝากทรัพย์ โจทก์ไม่สืบเป็นอย่างอื่น อายุความ 6 เดือนนับแต่วันที่โจทก์ตรวจพบว่าไม้หายไป

คำพิพากษาฎีกาที่ 991/2521 ฟ้องให้ผู้รับฝากรถใช้ค่าซ่อมรถที่เสียหายเพราะความผิดของผู้รับฝาก เป็นฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ ต้องห้ามมิให้ฟ้องเกิน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา คือวันที่ผู้ฝากรับรถคืน

วันสิ้นสัญญาฝากทรัพย์

วันสิ้นสัญญา หมายถึงวันที่ผู้รับฝากหมดอำนาจการครอบครองทรัพย์สิน อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาฝากทรัพย์ไว้ในอารักขาอีกต่อไป มิได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ถ้าสัญญาฝากทรัพย์สินมีกำหนดเวลาฝากกันไว้แน่นอน สัญญาฝากทรัพย์สินย่อมระงับสิ้นไปเมื่อครบกำหนดระยะเวลาอันนั้น เช่น กำหนดฝากทรัพย์สินไว้ 6 เดือน ย่อมสิ้นสุดเมื่อครบกำหนด 6 เดือน

2. สัญญาฝากทรัพย์สินจะมีกำหนดเวลาหรือไม่มีกำหนดเวลาไว้ก็ตาม เมื่อมีการส่งคืนทรัพย์สินที่ฝากแก่ผู้ฝากแล้ว ไม่ว่าผู้ฝากจะเรียกคืนเองหรือผู้รับฝากส่งคืนตามมาตรา 663 หรือมาตรา 664 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือผู้รับฝากส่งคืนโดยมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจจะก้าวล่วงได้ตามมาตรา 662 สัญญาฝากทรัพย์สินย่อมระงับไปนับแต่ขณะส่งคืนทรัพย์สินแก่ผู้ฝาก

3. เมื่อทรัพย์สินที่ฝากสูญหายหรือถูกทำลายไปหมดโดยเหตุสุดวิสัย หรือโดยเหตุอื่นอันมิใช่ความผิดของผู้รับฝาก ซึ่งเป็นการพ้นวิสัยที่ผู้รับฝากจะคืนทรัพย์สินนั้นได้ ตามมาตรา 219 สัญญาฝากทรัพย์สินย่อมระงับลง เพราะไม่มีทรัพย์สินที่ผู้รับฝากจะเก็บรักษาไว้ในความดูแลอีกต่อไป

4. เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายลง

4.1 เมื่อผู้รับฝากตาย มาตรา 660 ห้ามมิให้ผู้รับฝากนำทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา เมื่อผู้รับฝากตายย่อมไม่มีผู้รักษาตามหน้าที่แล้ว สัญญาก็ควรระงับไป

4.2 เมื่อผู้ฝากตาย มาตรา 665 ก็ให้คืนทรัพย์สินกับทายาทของผู้ฝาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 538/2495 ทำสัญญาฝากยางกันไว้จำนวนหนึ่ง ภายหลังผู้ฝากขายยางที่ฝากให้แก่ผู้ซื้อไปส่วนหนึ่ง โดยให้ผู้ซื้อไปรับยางจากผู้รับฝาก ดังนี้ ย่อมถือว่าสัญญาฝากยางสำหรับยางจำนวนที่ยังคงเหลืออยู่ที่ผู้รับฝาก ยังหาได้สิ้นหรือเลิกกันไม่ เพราะยังไม่มี การแสดงเจตนาเลิกสัญญาแต่ประการใด สัญญายังคงผูกพันกันอยู่ จึงยังไม่เริ่มอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 671

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 349/2500 การฝากทรัพย์สินซึ่งผู้รักษาฝากเอาคืนไปใช้ทำบุญ แล้วนำกลับมาฝากอีก เป็นการฝากใหม่ทุกปี จึงไม่ต้องคำนึงถึงอายุความเรียกทรัพย์สินคืน

อายุความเรียกทรัพย์สินที่ฝากจากผู้ฝาก

การเรียกทรัพย์สินที่ฝากคืน หรือถ้าคืนไม่ได้ให้ใช้ราคาทรัพย์สินแทนตามสัญญาฝากทรัพย์สิน หรือกรณีเอาค่าเสียหายแต่เรียกเท่าราคาทรัพย์สิน ก็ถือว่าการเรียกเอาทรัพย์สินฝากคืนไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 671 จึงต้องเป็นไปตามอายุความทั่วไปตามมาตรา 164 มีกำหนด 10 ปี นับแต่วันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป

การนับอายุความ 10 ปี ในกรณีการฝากทรัพย์นั้นมีดังนี้

1. ถ้าเป็นการฝากทรัพย์ที่ไม่มีกำหนดเวลา ผู้ฝากมีสิทธิเรียกคืนได้ทุกเวลา ดังนั้น จึงเริ่มนับตั้งแต่วันฝากเป็นต้นไป

2. ถ้าเป็นการฝากทรัพย์ที่ไม่มีกำหนดเวลาอายุความตั้งแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดเวลาฝากไว้ แต่ถ้าผู้ฝากใช้สิทธิเลิกสัญญาตามมาตรา 663 สัญญาฝากทรัพย์ที่มีการกำหนดเวลาไว้สิ้นสุดเช่นกัน จึงเริ่มนับอายุความทันที

คำพิพากษาฎีกาที่ 301/2520 ผู้เอาประกันภัยฝากรถยนต์ที่เอาประกันภัยไว้กับจำเลย รถหายไป ผู้รับประกันภัยใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วได้รับช่วงสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยให้ใช้ราคาารถที่ฝากจำเลยไว้ กรณีไม่ใช่เรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ตามมาตรา 671 แต่เป็นการเลือกให้ใช้ราคาทรัพย์ อายุความ 10 ปี

คำพิพากษาฎีกาที่ 3517/2525 เมื่อทรัพย์ที่รับฝากสูญหายไป ผู้รับฝากก็ต้องใช้ราคาทรัพย์ที่รับฝากไว้แทนตัวทรัพย์ การฟ้องเรียกให้ใช้ราคาทรัพย์ในกรณีเช่นนี้ไม่ใช่เรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ตามมาตรา 671 และไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนด 10 ปี ตามมาตรา 165

บทที่ 4 วิธีและการฝากเงิน

การฝากเงินนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติไว้เพียง 2 มาตรา คือ มาตรา 672 และมาตรา 673 ซึ่งบัญญัติไว้เป็นพิเศษแตกต่างกับการฝากทรัพย์อย่างอื่น ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินตราอันเดียวกันกับที่รับฝาก
2. ผู้รับฝากจะเอาเงินที่ฝากนั้นออกใช้ก็ได้
3. ในกรณีผู้รับฝากจะต้องคืนเงินเพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือผู้รับฝากจะส่งเงินคืนก่อนจะถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดั่งกัน

1. ผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินตราอันเดียวกันกับที่รับฝาก

มาตรา 672 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน”

จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมายคือ เมื่อมีการฝากเงินต่อกันแล้ว ถ้าไม่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นแล้ว ให้เป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายโดยผู้รับฝากมีแต่เพียงหน้าที่คืนเงินจำนวนเท่ากันนั้นให้แก่ผู้ฝาก แต่ถ้ามีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น เช่น ให้คืนเงินตราอันเดียวกับที่ฝาก ผู้รับฝากต้องคืนตามนั้น เพราะตามข้อสัญญา และพฤติการณ์ไม่ใช่ฝากเงินตามมาตรา 672 แต่เป็นเรื่องฝากทรัพย์ธรรมดาตามมาตรา 657

คำพิพากษาฎีกาที่ 1369/2493 ชายหญิงอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส หญิงมอบเงินให้กับชายเพื่อให้หาผลประโยชน์ให้ ชายจึงเอาเงินนั้นไปให้คนอื่นกู้ ดังนี้หาใช่เป็นการตั้งชายเป็นตัวแทนไม่ กรณีนี้ชายต้องรับผิดชอบคืนเงินให้หญิง โดยต้องถือว่าชายเป็นผู้ให้กู้ ย่อมมีสิทธิและความรับผิดชอบต่อผู้กู้โดยตรง เงินที่หญิงมอบให้ชายไว้ั้นเท่ากับเงินฝาก ผู้รับฝากต้องคืนให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672

2. ผู้รับฝากจะเอาเงินที่ฝากนั้นออกใช้ก็ได้

มาตรา 672 วรรค 2 “อนึ่ง ผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้”

ฝากเงิน ถ้าผู้ฝากไม่ต้องคืนเงินตราอันเดียวกับที่รับฝากตามในข้อ 1 นั้น ผู้รับฝากจะเอาเงินที่ฝากนั้นออกใช้ได้ เพียงแต่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้นตามมาตรา 672 วรรคแรก ทำให้การฝากเงินนี้แตกต่างกับสัญญาฝากทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ว่าการฝากทรัพย์สินอื่น ๆ นั้น ถ้าผู้ฝากไม่อนุญาต ผู้รับฝากจะเอาทรัพย์สินที่ฝากไปใช้สอยไม่ได้ แต่เรื่องการฝากเงินกรรมสิทธิ์ในเงินที่ผู้ฝากมอบมาให้ให้น้อยมโอนไปยังผู้รับฝาก ดังนั้นเมื่อผู้รับฝากมีกรรมสิทธิ์ในเงินที่รับฝากก็ย่อมมีสิทธิที่จะใช้เงินนั้นได้ และด้วยเหตุที่กรรมสิทธิ์ในเงินตราที่รับฝากโอนมาเช่นนี้ ถ้าเงินนั้นเกิดสูญหายไป แม้จะเกิดจากเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็ต้องคืนเงินให้แก่ผู้ฝากครบจำนวนที่รับฝากไว้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2611/2522 เงินฝากประจำในธนาคารตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร ข้อตกลงให้เงินฝากกับใบรับฝากที่มอบแก่ธนาคารเป็นประกันหนี้ที่ธนาคารค้าประกันผู้ฝากเงินต่อคนภายนอก ไม่ทำให้เงินฝากตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฝากที่จะมอบให้เป็นจำนำแก่ธนาคาร

คำพิพากษาฎีกาที่ 752-753/2523 เงินที่จำเลยนำไปฝากธนาคารย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672 เพราะไม่ปรากฏว่ามีข้อตกลงให้ธนาคารส่งคืนเป็นเงินตราอันเดียวกันกับที่รับฝาก เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดียึดเงินดังกล่าว เงินที่ธนาคารส่งมาให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเงินตราอันเดียวกันกับที่จำเลยนำมาฝาก ทั้งไม่มีข้อเท็จจริงใด ๆ แสดงว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินตราอันเดียวกับที่จำเลยเบิกไปจากผู้ร้องโดยทุจริต เงินนั้นจึงเป็นของจำเลยหาใช่ของผู้ฟ้องไม่ ผู้ร้องซึ่งถูกจำเลยหลอกลวงเบิกเงินไป ไม่มีสิทธิขอให้ปล่อยทรัพย์

3. ในกรณีผู้รับฝากจะต้องคืนเงินเพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดั่งกัน

มาตรา 673 “เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดั่งกัน”

จากมาตรานี้ จะเห็นได้ว่าสัญญาฝากเงินมีหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติเป็นพิเศษแตกต่างกว่าสัญญาฝากทรัพย์สินชนิดอื่น เพราะในการฝากทรัพย์สินอื่น ผู้ฝากจะเรียกทรัพย์สินที่ฝาก

คืนได้ทุกเมื่อ แม้จะกำหนดเวลาฝากไว้ก็ตาม แต่ในสัญญาฝากเงินที่ผู้รับฝากจะต้องคืนเงิน เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก เช่น โดยไม่จำกัดว่าจะต้องคืนเงินชนิดไหน อย่างไร และไม่มีข้อตกลง เป็นอย่างอื่น ผู้ฝากจะเรียกเงินที่ฝากคืนก่อนถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ และฝ่ายผู้รับฝากก็จะ ส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้เช่นกัน เว้นแต่ผู้ฝากตายผู้รับฝากต้องคืนเงินให้กับทายาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 80/2511 ผู้ฝากเงินไว้กับธนาคารมีนิติสัมพันธ์กับธนาคารตามลักษณะ ฝากทรัพย์ ผู้ฝากจะถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ และธนาคารผู้รับฝากจะส่งเงิน คืนก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 673 แต่เมื่อผู้ฝากตาย ธนาคารมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้แก่ทายาทตามมาตรา 665

คำถามและแนวคำตอบเกี่ยวกับสัญญาฝากทรัพย์

1. **คำถาม** ฝากทรัพย์นอกแบบคืออะไร กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องฝากทรัพย์นอกแบบไว้อย่างไรบ้าง หรือไม่

แนวคำตอบ ฝากทรัพย์นอกแบบ คือสัญญาฝากทรัพย์ชนิดที่ผู้รับฝากไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกัน ซึ่งยังผลให้ผู้รับฝากไม่ต้องสงวนทรัพย์สินที่ฝาก และถ้าทรัพย์สินที่ฝากเกิดบุบสลายสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัย ผู้รับฝากก็ยังคงต้องคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกับทรัพย์สินที่ฝาก ทั้งนี้ ตามหลักความวินาศแห่งทรัพย์สินยอมตกเป็นพับแก่เจ้าของ (Res perit domino) นั่นเอง

กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องฝากทรัพย์นอกแบบไว้ ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672 ที่เกี่ยวกับการฝากเงินว่าถ้าฝากเงินให้สั้นนึ่งฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่ต้องคืนเงินอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนให้ครบจำนวน

2. **คำถาม** คำกล่าวที่ว่า “ผู้รับฝากโดยไม่ได้บ่าเหน็จค่าฝากรับภาระมากกว่าผู้ยืมใช้คงรูป” นั้น ท่านเข้าใจอย่างไร เป็นการกล่าวที่ถูกต้องหรือไม่อธิบายโดยหลักกฎหมายประกอบเหตุผล

แนวคำตอบ เข้าใจว่า ผู้รับฝากโดยไม่ได้บ่าเหน็จค่าฝากรับบาปเคราะห์มากกว่าผู้ยืมใช้คงรูป คำกล่าวนี้ถูกต้องเป็นความจริง กล่าวคือ ถ้าจะพิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660 ที่ว่า “ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเองหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง” โดยเทียบกับหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ยืมใช้คงรูปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 643 ที่ว่า “ทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การอย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือนอกจากการอันปรากฏในสัญญาาก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดีเอาไปไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้ก็ดี ท่านว่าผู้ยืมจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สิน

นั้นจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่มันเอง” แล้วจะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบของผู้ฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660 นี้ กฎหมายไม่ได้แยกไว้เฉพาะกรณีรับฝากโดยได้รับบำเหน็จค่าฝากด้วยหรือไม่ จึงเป็นอันเข้าใจว่า แม้เป็นกรณีรับฝากโดยไม่ได้บำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากก็ต้องรับผิดชอบที่ได้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ซึ่งมองดูเป็นบาปเคราะห์แก่ผู้รับฝากอย่างมากที่จะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหาย เพราะทรัพย์สินที่รับฝากสูญหายหรือบุบสลาย แม้โดยเหตุสุดวิสัยทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ค่าตอบแทนและไม่ได้ประโยชน์อย่างใดเลย ซึ่งผิดกับผู้ยืมใช้คงรูป ซึ่งแม้จะมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกันตั้งระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 643 ตอนท้าย แต่ผู้ยืมคงรูปก็ยังคงได้ประโยชน์ที่จะได้ใช้ทรัพย์สินที่ยืมนั้น

3. คำถาม   หน้าที่ของผู้รับฝากทรัพย์สิน มีอยู่ประการใดบ้าง

แนวคำตอบ   ผู้รับฝากมีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

1. สงวนรักษาทรัพย์สินที่ฝาก ซึ่งหน้าที่สงวนและรักษาทรัพย์สินที่ฝากจะมีมากน้อยเพียงใด กฎหมายได้บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ถ้าเป็นการกระทำให้เปล่าโดยไม่มีบำเหน็จ ผู้รับฝากจะต้องใช้ความระมัดระวังสงวนรักษาทรัพย์สินที่ฝากเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนคือ ถ้าเป็นทรัพย์สินของเรา เราเคยใช้ความระมัดระวังแค่ไหน เราก็ใช้กับทรัพย์สินที่รับฝากเพียงนั้น เช่น ถ้าเราฝากรถจักรยานของเพื่อนไว้ 1 คัน เราเคยเก็บรถจักรยานของเราไว้ในสนามหน้าบ้าน เราก็เก็บรถคันที่รับฝากไว้ในที่เดียวกัน ในกรณีเช่นนี้แม้รถคันนั้นจะสูญหายไป เราก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ฝาก เพราะถือว่าเราได้ใช้ความระมัดระวังในการสงวนรักษาทรัพย์สินที่รับฝากนั้น เหมือนอย่างที่เราประพฤติในกิจการของเราแล้ว (มาตรา 659 วรรคแรก)

ข. ถ้าเป็นการรับฝากโดยมีบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น และรวมทั้งใช้ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการที่จะพึงใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย คือถ้ารับฝากโดยมีบำเหน็จแล้ว ผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่รับฝากนั้นเพิ่มขึ้น ต้องสงวนทรัพย์สินที่รับฝากเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงใช้แก่ทรัพย์สินชนิดนั้นของเขาตามปกติ รวมทั้งต้องใช้ฝีมืออันเป็นพิเศษในกิจการอันจะพึงใช้ฝีมือได้ (มาตรา 659 วรรคสอง)

ค. ถ้าผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขาย หรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้ และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายอย่างหนึ่งแล้ว ผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษกว่าการรับฝาก

ดังกล่าวในข้อ ก. และข้อ ข. เช่น อุบัติเหตุซึ่งรับฝากรถเป็นอาชีพ หรือธนาคารที่รับฝากทรัพย์สินอันมีค่าย่อมต้องใช้ความระมัดระวังตามข้อนี้ (มาตรา 659 วรรคสาม)

2. ห้ามเอาทรัพย์สินที่รับฝากไปใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาโดยผู้ฝากมิได้อนุญาตไว้ ถ้าผู้รับฝากฝ่าฝืนก็ต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ตาม เว้นแต่แต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง เช่น รับฝากรถยนต์ไว้คันหนึ่ง ผู้รับฝากเอาออกไปใช้ปรากฏว่าฟ้าผ่ารถเสียหาย ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับฝากจะพิสูจน์ได้ว่า แม้ไม่ได้เอาออกไปใช้ รถนั้นก็ต้องเสียหายเหมือนกัน คือถ้าในขณะที่เดียวกันที่บ้านของผู้รับฝากก็ไฟไหม้รถก็คงต้องสูญหายเหมือนกัน คือถ้าในขณะที่เดียวกันที่บ้านของผู้รับฝากก็ไฟไหม้รถก็คงต้องสูญหายเหมือนกัน ถ้าพิสูจน์ได้เช่นนี้ ผู้รับฝากก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญหายนั้น (มาตรา 660)

3. ถ้าบุคคลภายนอกมาอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ฝากและยื่นฟ้องคดี หรือจะมายึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวให้ผู้ฝากทรัพย์สินทราบโดยพลัน ถ้าผู้รับฝากไม่บอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบจนมีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น เพราะเป็นความผิดของตนเองที่ไม่รีบบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบ เพื่อที่เขาจะได้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่งป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้น

4. ผู้รับฝากจะคืนทรัพย์สินก่อนกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้มิได้ เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้ เช่น ผู้รับฝากต้องไปรับราชการทหาร หรือไปรับราชการต่างประเทศก่อนครบกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้ ผู้รับฝากก็มีสิทธิคืนทรัพย์สินที่ฝากไว้ได้ก่อนครบกำหนด (มาตรา 662)

5. ต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากให้แก่ผู้ฝากหรือตามคำสั่งของผู้ฝาก หรือถ้าผู้ฝากตายก็คืนให้แก่ทายาท (มาตรา 665) คือตามปกติแล้วใครฝากก็ต้องคืนให้แก่ผู้นั้น หรือถ้าเป็นกรณีที่ผู้ฝากตาย และไม่มีคำสั่งว่าให้คืนให้แก่ใครก็ต้องคืนให้แก่ทายาทของผู้ฝาก

6. ในกรณีที่มีดอกผลของทรัพย์สินที่ฝาก ผู้รับฝากก็ต้องคืนดอกผลนั้นไปด้วย (มาตรา 666)

4. **คำถาม** นายหนูขายข้าวให้นายนก 10 เกวียน ราคา 9,000 บาท แต่นายนกยังไม่ได้ขนข้าวไปขอฝากนายหนูไว้สัก 3 เดือน นายหนูก็ตกลงรับฝาก และรับรองว่าถ้านายนกมาขนข้าวไปเมื่อใด นายหนูไม่มีข้าวที่ฝากไว้ให้นายนก นายหนูจะยอมใช้เงิน

ให้นายนง 10,000 บาท ต่อมาอีก 1 เดือน มีน้ำเหนือไหลบ่ามากผิดปกติ น้ำสูงขึ้นทุกวัน จนจวนจะท่วมยังทำข้าวของนายหนู นายหนูเกรงว่าน้ำจะท่วมยังทำให้ข้าวเสียหาย จึงขายข้าวของตนไปและขายข้าวของนายนงที่ฝากไว้ด้วย ขายข้าวของนายนงได้ในราคา 9,000 บาท เท่ากับที่นายนงซื้อไว้ ให้อธิบายว่า นายหนูจะต้องคืนข้าวเท่าที่ขายไปได้ราคา 9,000 บาท ให้แก่นายนงเท่านั้น หรือว่านายหนูจะต้องใช้เงินให้แก่นายนง 10,000 บาท ตามที่ได้รับรองไว้

แนวคำตอบ เรื่องการฝากทรัพย์นี้ กฎหมายบัญญัติว่าการรับฝากทรัพย์ ถ้าเป็นการทำให้เปล่านั้นไม่มีบำเหน็จ ผู้รับฝากต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินที่ฝากนั้นเหมือนเช่นเคย ประพฤติในกิจการของตน (มาตรา 659 วรรคแรก) การที่นายหนูรับฝากข้าวไว้จากนายนง 10 เกวียน ราคา 9,000 บาท เป็นการทำให้เปล่านั้นไม่มีบำเหน็จค่าฝาก ดังนั้น เมื่อนายหนูรับฝากไว้แล้วได้ 1 เดือน ต่อมา มีน้ำเหนือไหลบ่ามากผิดปกติ น้ำสูงขึ้นจวนจะท่วมยังข้าวอยู่แล้ว นายหนูจึงได้ขายข้าวของตนพร้อมทั้งข้าวของนายนงที่รับฝากไว้ ทั้งนี้เพราะเกรงว่าน้ำจะท่วมข้าวในยุ้งให้ได้รับความเสียหาย โดยขายข้าวของนายนงในราคา 9,000 บาท เท่ากับที่นายนงซื้อไว้ การที่นายหนูทำเช่นนี้ก็เพื่อประสงค์จะปกป้องอันตรายอันจะเป็นภัยแก่ทรัพย์สินนั้นโดยมิได้ตั้งใจทำผิดหรือเป็นความประมาทเลินเล่อร้ายแรงแต่ประการใด ฉะนั้นในกรณีตามปัญหานายหนูจึงต้องคืนเงินค่าข้าวเท่าที่ขายได้ให้แก่นายนงเท่านั้นโดยไม่ต้องใช้เงินให้แก่นายนง 10,000 บาท ตามที่ได้รับรองไว้

5. **คำถาม** นายเอเปิดป้ายไว้หน้าบ้านว่า “*รับฝากรถยนต์*” นายบีเห็นป้ายแล้วนำรถยนต์ไปฝากอย่างหนึ่ง กับนายบีขบรถยนต์ของตนไปถูระแล้วรถเสียไม่กล้าจอดทิ้งไว้ข้างทาง เพราะกลัวหาย จึงเข็นรถเข้าไปฝากไว้ในบริเวณบ้านนายซีชาวบ้านข้างทาง ซึ่งเขาอนุเคราะห์รับฝากไว้ อีกอย่างหนึ่ง ดังนี้ นายบีจะต้องรับผิดชอบค่าฝากในกรณีใดหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 658 บัญญัติว่า “*ถ้าโดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่า เขารับฝากทรัพย์เพื่อจะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์เท่านั้น ไซ้ร้ท่านให้ถือว่า เป็นอันตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น*”

จะเห็นว่า โดยพฤติการณ์แรกที่นายเอผู้รับฝากเขียนป้ายติดไว้หน้าบ้านว่ารับฝากรถยนต์นั้น แม้จะไม่ได้เขียนไว้ว่ารับฝากโดยคิดบำเหน็จก็เป็นที่คาดหมายได้ว่าเขาจะต้องคิดบำเหน็จค่าฝากแน่ เพราะมีฉะนั้นเขาก็คงจะไม่เขียนเป็นการเชิญชวนลูกค้าไว้เช่นนั้น จึงวินิจฉัยได้ว่า กรณีแรกนี้ถือได้ว่าตกลงกันโดยปริยายว่าจะให้บำเหน็จแก่กัน

ตามกฎหมายดังกล่าวแล้วนายบีจึงต้องรับผิดชอบค่าบำเหน็จค่าฝากรถยนต์ให้แก่นายเอ ผู้รับฝาก

สำหรับกรณีหลัง ไม่ปรากฏว่าเขารับฝากทรัพย์สินเพื่อจะเอาบำเหน็จ เพราะนอกจากไม่มีการเขียนป้ายหรือเครื่องหมาย หรือแสดงการเชิญชวนลูกค้าให้มาฝากรถแก่ตนแล้วยังปรากฏว่า นายซีชาวบ้านผู้รับฝากรถยนต์นั้นรับฝากโดยต้องการที่จะอนุเคราะห์ช่วยเหลือคนเดินทางที่ประสบเคราะห์กรรมเป็นการเฉพาะรายต่างหาก จึงไม่อาจถือว่าตกลงจะเอาบำเหน็จในกรณีหลังนี้ ทั้งนี้ ก็โดยอาศัยหลักกฎหมายเดียวกันดังกล่าวแล้ว

6. **คำถาม** นายจรงค์มีรถเก๋งอยู่คันหนึ่งมีความจำเป็นต้องฝากไว้กับผู้อื่นให้ช่วยดูแลรักษา เพราะตนเองถูกคำสั่งของทางราชการให้ไปประจำทำงานที่ต่างจังหวัด นายจรงค์เห็นว่า นายภักดีเป็นคนรักรถและมีความระมัดระวังสูงจึงได้นำรถของตนไปฝากไว้ให้ช่วยดูแลรักษา ซึ่งนายภักดีก็รับรถยนต์คันนั้นไว้โดยไม่คิดค่าบำเหน็จใด ๆ เพราะตนเองกับนายจรงค์เป็นเพื่อนกัน แต่ปรากฏว่าการณ์มิได้เป็นไปอย่างที่คาดไว้ กล่าวคือ นายภักดีมิได้ดูแลรถเก๋งของนายจรงค์เหมือนเช่นที่เคยปฏิบัติสำหรับรถของตนเอง แต่กลับปล่อยปละละเลยจนรถยนต์ถูกขโมยไป เช่นนี้ นายภักดีจะต้องรับผิดชอบอย่างไร หรือไม่

แนวคำตอบ ต้องรับผิดชอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 วรรคแรก เพราะมิได้ใช้ความระมัดระวังสูงจนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง เมื่อมีความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ตนผิดหน้าที่เช่นนี้ จึงต้องรับผิดชอบหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่สูญหายนั้น

7. **คำถาม** นายแดงรับฝากรถยนต์ของนายดำไว้ โดยตกลงจะให้บำเหน็จค่าฝากแก่กัน เมื่อนายดำมารับรถยนต์ ปรากฏว่า เบาะรถผุ และพื้นรถทะลุ ทั้งนี้เนื่องจากนายแดงปล่อยทิ้งให้รถตากแดดตากฝน นายดำจึงฟ้องเรียกค่าเสียหาย แต่นายแดงต่อสู้ว่า แม้รถยนต์ของนายแดงเองก็ปล่อยทิ้งให้ตากแดดตากฝนเช่นเดียวกัน ดังนี้ ข้อต่อสู้ของนายแดงมีเหตุผลฟังขึ้นหรือไม่เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ การฝากทรัพย์สินตามอุทธรณ์นี้เป็นการฝากทรัพย์สินที่มีบำเหน็จค่าฝากซึ่งโดยนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 659 วรรค 2 นายแดงผู้รับฝากมีหน้าที่จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมืออันพิเศษเฉพาะการที่จะพึงใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายแดงละเลยไม่ดูแลทรัพย์สินที่ตนรับฝากไว้โดยมีบำเหน็จเหมือนเช่นวิญญูชนพึงประพฤติ แต่กลับปล่อยตากแดดตากฝนโดยเอาความประพฤติปฏิบัติ

ของตนเป็นเกณฑ์ จึงผิดหน้าที่ตามที่กฎหมายระบุดังกล่าวข้างต้น ข้อต่อสู้ของนายแดงที่ว่า ตนได้ดูแลเหมือนเช่นเคยประพฤตินในการดูแลรถยนต์ของตนเองแล้ว จึงฟังไม่ขึ้น เพราะเรื่องนี้มิใช่การฝากทรัพย์สินโดยไม่มีบำเหน็จ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 วรรคแรกนั่นเอง

8. **คำถาม** นายแดงเอารถยนต์ไปฝากไว้กับนายดำโดยขอฝากเปล่า ๆ ทั้งไม่อนุญาตให้นายดำใช้รถนั้นด้วย แต่เมื่อนายดำรับฝากแล้ว กลับฝ่าฝืน โดยนำรถนั้นไปใช้เที่ยวเตร่ดูภาพยนตร์ ครั้นออกจากโรงภาพยนตร์ ปรากฏว่ารถยนต์นั้นหายเสียแล้ว นายแดงจึงเรียกค่าเสียหาย นายดำจะปฏิเสธโดยอ้างว่า ตนรับฝากรถไว้โดยไม่มีบำเหน็จ ตนได้ใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤตินในกิจการของตนเองแล้ว จึงไม่ต้องรับผิด เช่นนี้ ข้อต่อสู้ของนายดำฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ข้อต่อสู้ของนายดำฟังไม่ขึ้น เพราะแม้นายดำจะไม่ผิดหน้าที่สงวนทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 659 แต่นายดำก็ผิดหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660 โดยนำรถออกใช้ทั้งที่ผู้ฝากมิได้อนุญาต เมื่อทรัพย์สินที่ฝากสูญหาย โดยไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรทรัพย์สินนั้นก็คงจะสูญหายอยู่นั่นเอง เช่นนี้ นายดำจึงต้องรับผิด

9. **คำถาม** นายแดงได้มอบฝากทรัพย์สินตามพินัยกรรมไว้กับนายดำเพื่อจะได้เอาไว้ให้นายขาวกับนายเขียวบุตรของนายแดง ทรัพย์สินทั้งหมดนี้อยู่ที่บ้านเรือนของนายดำและอยู่ในความปกครองของนายดำ ต่อมาบุตรนายแดงทั้งสองต่างออกจากเรือนของนายดำไปมีครอบครัวต่างหาก และได้พาสิ่งของทองรูปพรรณที่นายแดงฝากไว้ติดตัวไปด้วย นายแดงรู้เห็นตีมิได้คัดค้านประการใด ต่อมานายแดงเรียกทรัพย์สินที่ฝากไว้คืนจากนายดำ ดังนี้ นายดำจะต้องรับผิดหรือไม่

แนวคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาตและผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือบุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้งถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง”

ตามอุทธรณ์มีปัญหาว่า นายแดงผู้ฝากอนุญาตให้นายดำผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นให้นายขาวกับนางเขียวบุคคลภายนอกเก็บรักษาไว้หรือไม่ ถ้าอนุญาตแล้ว โดย

ผลแห่งบัญญัติดังกล่าว นายดำหาต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นอย่างใดไม่

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อนายขาวกับนายเขียวออกจากเรือนของนายดำไป โดยพาสิ่งของทรงรูปพรรณที่นายแดงฝากไว้กับนายดำนั้นติดตัวไปด้วย นายแดงรู้เห็นดีมิ ได้คัดค้านประการใด แสดงว่านายแดงอนุญาตโดยปริยายให้นายดำเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ให้นายขาวกับนางเขียวเก็บรักษาไว้ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660 นี้ ก็มีได้ระบุนว่าการอนุญาตนั้นจะต้องอนุญาตโดยชัดแจ้งอย่างใดย่อมหมายความว่าอนุญาตกัน โดยปริยายก็ได้ และเมื่อนายแดงผู้ฝากอนุญาตเช่นนั้นแล้ว นายดำผู้รับฝากจึงไม่ต้องรับผิดชอบ ในทรัพย์สินส่วนนี้ (ฎีกาที่ 999/2493)

10. **คำถาม** นางสาวเล็กฝากสร้อยคอทองคำไว้กับนางใหญ่ให้ช่วยดูแลรักษา เมื่อนางใหญ่ รับมอบสร้อยนั้นแล้วก็ใช้สวมใส่ทันที นางสาวเล็กเห็นก็เฉยไม่ได้ทักท้วงประการใด วัน หนึ่งขณะนางใหญ่ไปธุระนอกบ้าน ถูกคนร้ายกระชากสร้อยนั้นแล้ววิ่งหนีไปอย่างรวดเร็ว นางใหญ่ร้องให้คนช่วยแต่ก็ไม่อาจติดตามเอาคืนได้ เช่นนี้ นางใหญ่จะต้องรับผิดชอบต่อ นางสาว เล็กอย่างใด หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ แม้โดยหลักแล้ว ผู้รับฝากไม่อาจใช้ทรัพย์สินที่ฝากก็ตาม แต่ถ้าผู้ฝากอนุญาต ผู้รับฝากก็ใช้ได้ กรณีตามอุทธรณ์ น่าจะถือว่าผู้ฝากอนุญาตให้ใช้ได้แล้วโดยปริยาย เพราะ ฉะนั้น เมื่อทรัพย์สินที่ฝากสูญหายโดยมิใช่ความผิดของผู้รับฝาก จึงเอาผิดกับผู้รับฝากไม่ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660) นางใหญ่ไม่ต้องรับผิดชอบ

11. **คำถาม** เขียวได้เอารถไปฝากไว้ที่ปั๊มน้ำมันของขาว แล้วขาวไม่ระมัดระวังปล่อยให้เพลิง เพื่อนของตนขับรถออกจากปั๊มป์ไปชนเสาไฟฟ้าข้างถนนหลวงยังผลให้รถของเขียวได้รับความ เสียหาย เช่นนี้ ขาวต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดแก่รถของเขียวนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ กรณีตามอุทธรณ์ ไม่ปรากฏว่าผู้ฝากอนุญาตให้ใช้อย่างใด เมื่อผู้รับฝากปล่อยให้ บุคคลภายนอกนำรถที่รับฝากไว้ไปใช้แล้วทรัพย์สินคือรถนั้นเสียหายผู้รับฝากคือขาวจึง ต้องรับผิดชอบในความเสียหายของตัวรถนั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 660)

มีข้อควรสังเกตว่าปล่อยให้ปลอยปลละเลยยังผลให้บุคคลภายนอกเอารถที่รับฝากไปใช้ ก็ถือเท่ากับว่าเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้เช่นเดียวกัน (ฎีกา 3009/2516)

12. **คำถาม** ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 662 บัญญัติว่า “ถ้าได้กำหนดเวลา กันไว้ว่า จะพินิจทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคืนทรัพย์สินก่อนถึงเวลา

กำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้” ท่านเข้าใจว่าอย่างไร อธิบายพร้อมทั้ง ยกตัวอย่างประกอบด้วย

แนวคำตอบ สัญญาฝากทรัพย์สินไว้เพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก เพราะฉะนั้นเมื่อได้กำหนดเวลาฝากทรัพย์สินไว้ก็ย่อมหมายความว่า กำหนดไว้เพื่อผู้ฝาก ผู้รับฝากจึงไม่อาจขอส่งทรัพย์สินซึ่งฝากคืนก่อนเวลาที่กำหนดไว้ได้ แต่กรณีที่มีข้อยกเว้นไว้สำหรับกรณีจำเป็นจริง ๆ ผู้รับฝากก็อาจบังคับส่งคืนทรัพย์สินที่รับฝากไว้ให้กับผู้ฝากก่อนถึงกำหนดได้

ตัวอย่างเช่น นาย ก. เป็นผู้รับฝากรถยนต์ของนาย ข. ไว้ มีกำหนดเวลา 3 เดือนว่าโดยหลักแล้ว นาย ก. จะขอส่งรถยนต์นั้นคืนก่อนครบกำหนดเวลา 3 เดือน ตามที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ แต่ถ้าสมมุติว่า นาย ก. รับฝากได้เดือนเศษ ก็ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ต้องเดินทางไปต่างประเทศเช่นนี้ นาย ก. รับฝากได้เดือนเศษ ก็ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ต้องเดินทางไปต่างประเทศเช่นนี้ ควรนับว่า นาย ก. มีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้ นาย ก. ย่อมส่งคืนรถยนต์คืนนั้นให้ นาย ข. ก่อนกำหนด 3 เดือนได้ หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น ผู้รับฝากจะต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำให้ไม่มีที่จะเก็บทรัพย์สินที่รับฝากไว้ต่อไป ดังนี้ ผู้รับฝากก็ส่งคืนทรัพย์สินที่ฝากก่อนกำหนดได้

13. **คำถาม** (ก) ฝากทรัพย์สินเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้ฝาก ท่านเข้าใจอย่างไร อธิบายโดยสังเขป

(ข) นายสีฝากรถยนต์ไว้กับนายสาให้ช่วยดูแล เพราะตนต้องเดินทางไปราชการต่างจังหวัดเป็นเวลา 6 เดือน โดยตกลงกันให้นายสาใช้สอยรถนั้นได้ ปรากฏว่า นายสีฝากไว้ได้เพียง 4 เดือน นายสีกลับจากราชการต่างจังหวัดและขอรถคืน นายสาไม่ยอมคืนโดยอ้างว่าตกลงฝากกัน 6 เดือน และอนุญาตให้ใช้รถได้ด้วยแล้วมาเรียกคืนก่อนกำหนดทำให้ตนเสียประโยชน์ที่จะใช้รถต่อไปอีก 2 เดือน เช่นนี้ ข้ออ้างของนายสาฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ (ก) เห็นได้ในกรณีฝากทรัพย์สินโดยมีกำหนดเวลา ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้ แต่สำหรับผู้รับฝากไม่อาจจะคืนทรัพย์สินก่อนกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจก้าวล่วงเสียได้เท่านั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 662, 663)

(ข) ข้ออ้างของนายสาฟังไม่ขึ้น แม้จริงจะให้นายสาจะใช้สอยรถยนต์นั้นได้ แต่การให้สอยได้นั้นมิได้ทำให้กลายเป็นว่านายสาเป็นผู้มี นายสายังคงเป็นผู้รับฝากอันจะต้องอยู่